ดร. บัญชร : เรียนท่านผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยและก็เพื่อนพ้องน้องพี่ที่เข้ามาร่วมเรียนรู้ทั้งหลาย วันนี้นะครับเราคงจะได้รู้งานวิจัยจากกลุ่มงานวิจัยทำเรื่อง อบต. จากสี่โครงการ การเรียนรู้วันนี้มันคงจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เราปรับโครงการหรือพัฒนาโครงการ พัฒนากระบวนงานให้มันเข้มขึ้นให้ได้ดีขึ้นเพื่อจะได้ผลประโยชน์กับพื้นที่เป้าหมายงานวิจัยท้องถิ่นนั้น มุ่งหวังที่จะสร้างท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีผู้รู้เกิดขึ้นในท้องถิ่น เอาความรู้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและมีผู้ที่เข้มแข็งในท้องถิ่น เพราะฉะนั้นกระบวนการวันนี้ก็จะได้ทางท่านนักวิชาการ ท่านอาจารย์โกวิทย์ โพธิ์งาม มาช่วยมองว่าสิ่งที่เราทำนั้น เนื่องจากท่านอาจารย์มีประสบการณ์ทางด้านการวิจัยด้านอบต. เยอะ ก็จะช่วยมองให้มุมมองว่าสิ่งที่เรากำลังทำตอนนี้จุดที่น่าจะต้องเติมนี่คืออะไร เพราะฉะนั้นก็จะเป็นผลดีกับโครงการเองนะครับ ที่จะได้เรียนรู้ตนเองและก็ปรับตัวเองไปด้วยและขณะเดียวกัน ผู้เข้ามาเรียนรู้ถึงแม้จะเป็นโครงการอื่น เพราะเท่าที่เห็นมากันหลายโครงการที่ไม่ใช่โครงการ อบต. ก็จะได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยที่กลุ่ม อบต. ทำว่ามีจุดเด่นอะไรบ้างที่ทำมาแล้วก็มีจุดอะไรที่ยังเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องปรับให้มันดีขึ้นกว่าเดิม เพราะฉะนั้นวันนี้ก็ถือว่าเป็นโอกาสเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ทีนี้ตอนนี้ผมว่าเราน่าจะเริ่มได้เลยเผื่อจะได้ลองเรียนรู้โครงการแรกก่อนนะครับ หลายท่านที่อาจจะยังไม่เคยเข้ามาเวทีแบบนี้จะได้ลองเรียนรู้ดูนะครับว่าความรู้ที่แต่ละโครงการมีเขามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง เขาทำกันมาอย่างไร ได้ความรู้อะไร และน่าจะทำกันยังไงต่อ เชิญโครงการแรกของโครงการกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการทำเกษตรไปสู่แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลหนองตอกแป้น อำเภอบางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เชิญโครงการเลยครับ

นายกทรงเดชก้อนวิมล : ครับ ท่านวิชาการทุกท่าน ทีมวิจัยและผู้ใฝ่รู้ทุกท่านครับ กระผมนายทรงเดช กรวิมล หัวหน้าทีมวิจัยของหนองตอกแป้น ผมใคร่อยากจะแนะนำ วันนี้ผมเชื่อว่าเป็นคนที่มีอุดมการณ์ที่จะทำเหมือนกัน คนแรก นายบุญเรือง ..... ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตอกแป้น ท่านที่ 2 จ่าสิบตำรวจผดุง ศิริพยัคฆ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตอกแป้น ท่านที่ 3 นายพลไกร ไชยลุม เลขานายกองค์การบริหารตำบลหนองตอกแป้น และนายสมควร สมาชิกองค์การบริหารตำบลหนองตอกแป้น ก็วันนี้ถือว่ามาแชร์ประสบการณ์ในพื้นที่ที่ทางคณะพวกผมได้มีโอกาสไปสัมผัส มีโอกาสไปเรียนรู้ ทุกท่านครับ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลหนองตอกแป้น ทุกท่านครับตำบลหนองตอกแป้นของเราได้มีโอกาสรับนโยบายของรัฐ คือ ตำบลเศรษฐกิจพอเพียง เราก็ไม่รู้ว่าเราจะพึ่งใคร เราไม่รู้ว่าเราจะเดินแล้วก็หันเหทิศทางใด โชคดีที่เราได้รู้จักท่านที่ทำงานอยู่ในโหนดหรือว่าท่านที่ทำงานอยู่ในทีมวิจัยเป็นพี่เลี้ยง ท่านก็เลยแนะนำว่าเรามีโครงการเรามีกิจกรรมที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักที่จะเข้าไปในพื้นที่

เราก็เลยได้มีโอกาสมาปรึกษาและก็มาเรียนรู้ทำให้เราได้ทราบว่าวันนั้นเราได้มีประชุมกันอยู่ในส่วนของตำบลของเรามีตัวแทนจากหน่วยงาน ตัวแทนจากโรงเรียน ผู้นำ ตัวแทนจากเจ้า

อาวาสพระสงฆ์ ในหมู่บ้านมาร่วมกันว่าในทุกที่ของเราปัญหาที่เราค้างคาใจ ปัญหาที่เราไม่รู้นี่มันคือเรื่องไหนนะครับ ก็เลยมีหลายหัวข้อด้วยกันแต่ที่คุยกันนะครับ ในที่ประชุมก็บอกว่าเราอยากจะรู้ว่าในฐานะที่ตำบลหนองตอกแป้นของเราเป็นตำบลที่นำร่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เราไม่รู้ว่าเราจะทำงานอย่างไรก็เลยได้สิ่งที่เราร่วมกันค้นหาว่าเราจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการทำเกษตรเคมีไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างไรนะครับ ขณะนั้นเราก็ไม่รู้ว่าคำว่า วิจัยท้องถิ่นมันมีแรงในลักษณะอย่างไรที่ประชุมก็เลยคุยกันหลายเรื่องแต่ที่สำคัญมันทำให้เราทราบว่าวิจัยท้องถิ่นก็คือ เป็นเรื่องที่ชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและอยากจะค้นหาคำตอบร่วมกัน 2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการหาคำตอบร่วมกัน มีการแก้ไขปัญหาหรือเสนอทางออกกับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายขององค์กร เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันจริงๆ นี่คือเป็นหัวใจหลักสำคัญที่ทำให้เราทราบ หลังจากนั้นเราก็ตัดสินใจทำงานร่วมกับทาง สกว. หรือกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ของตำบลหนองตอกแป้นนะครับว่าขอบเขตหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากที่เรามีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่หนองตอกแป้นมีกระบวนการอย่างไร ก็เพื่อไปสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือว่าปรับทัศนคติจากคนที่ทำเกษตรเคมีไปสู่เกษตรอินทรีย์ในที่ตำบลของหนองตอกแป้น เราได้ค้นหาอาสาสมัครจากกลุ่มเป้าหมาย 40 ครัวเรือน ได้มาจากผู้นำชุมชนเป็นคนคัดได้เราก็ร่วมกันวิเคราะห์ว่าทั้ง 40 ครอบครัวที่ได้มาจากเป้าหมายของเราเป็นคนในลักษณะที่มีความสนใจและไม่สนใจบ้าง เราได้รู้ว่าคนที่มาทั้ง 40 ครอบครัวมีทั้งสนใจและไม่สนใจและเราก็ได้มีการประชุมทั้ง 40 ครอบครัวเรามีบทเรียน เขาบอกว่าการประชุมใหญ่ ๆ ทั้ง 40 คนนี้พูดกันไม่รู้เรื่อง พูดกันไปคนละเรื่องนะครับ ทีมวิจัยหลักก็เลยได้แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นย่อยๆ นะครับโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 บ้านโนนหมากฟัก กลุ่มที่ 2 บ้าน..... กลุ่มที่ 3..... แล้วก็ทางทีมวิจัยหลักได้นำสื่อซีดีเกี่ยวกับสารพิษสารเคมีฉายเป็น Powerpoint หรือว่าฉายเป็นภาพเคลื่อนไหวให้กลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายเฉลี่ยแล้วประมาณ 20 คน นี่คือเป็นภาพที่เราได้ลงพื้นที่ หลังจากนั้นทางทีมวิจัยของเราก็ได้มาร่วมคิดว่าหลังจากนี้เราจะทำกิจกรรมอย่างไร ก็โดยการเก็บข้อมูลจาก 40 ครัวเรือนและก็เอาข้อมูลจาก 40 ครัวเรือนที่แหละ เรามาถอดปัญหาในพื้นที่เราพบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเรานี้มากมายเหลือคณานับ แต่เราให้โฟกัสเอาเฉพาะปัญหาเรื่องการทำเกษตร เราได้ทราบว่าพื้นที่ของเราในการทำเกษตรนี่ต้นทุน เกี่ยวกับต้นทุนค่อยข้างที่จะสูงเป็นการซื้อพวกสารเคมี ซื้อปุ๋ย แล้วก็ปัญหาเรื่องสุขภาพ แล้วก็ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่เราได้ค้นพบมาว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนของเราไม่สามารถที่จะพึ่งตนเองได้นี่คือภาพเหตุการณ์ที่เราได้เก็บข้อมูลในพื้นที่ อันนี้จะเป็นยา..... แล้วก็ยาฆ่าหญ้าพวกนี้ นี่คือผลจากที่เราได้ร่วมกันรวบรวมข้อมูลและสะท้อนปัญหามันจะพึ่งตนเองไม่ได้นะครับ หลังจากนั้นเราก็เลยคุยกันบอกว่าเราจะต้องทำอะไรบ้าง ก็เลยได้ข้อสรุปมาว่าเราต้องหาปราชญ์หรือว่าผู้รู้ในตำบลของเราซัก 10 ครอบครัวแล้วก็ถอดบทเรียนจาก 4 ครอบครัวและก็เราไป

แลกเปลี่ยนจากโรงงานจากเครือข่ายอื่นที่ตรงกับความต้องการของเรานะครับนี่คือ การจัดระดม และก็เสวนา ถอดบทเรียน จาก 40 ครอบครัวนี้ก็เพื่อที่จะได้รู้ว่าการพัฒนาทางเกษตรของตัวแทน 4 ครอบครัวเป็นอย่างไรถึงจะต้องทำเรื่องการพึ่งตนเอง อย่างไรเขาจะต้องพึ่งตนเองได้ หลังจากนั้นเราก็ได้ไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวที่อำเภอกุดชุม สิ่งที่เราไปเห็นอยู่ที่อำเภอกุดชุมเราเป็นเรื่องที่อยู่ในส่วนกระบวนของเราเอง ไม่เคยเจอเคยเห็นนะครับ สินค้าที่มาจำหน่ายวันนั้นไม่มีการซื้อขายด้วยเงิน เป็นการแลกเปลี่ยน คนไหนมีผักก็นำมาแลกมะเขือ คนไหนมะเขือก็นำมาแลกพริก ใครมีหัวมันก็จะเอามาแลกอย่างอื่นไป วันนั้นคณะที่ไปดูงานตรงนี้ประมาณสัก 20 คน วันนั้นถือเงินไปเขาบอกว่าฉันไม่เอาเงินหรอกมีอะไรมาแลกไหม วันนั้นสิ่งที่เรารู้สึกและก็ประทับใจและก็รู้สึกว่า เอ๊ะ! มันเกิดอะไรขึ้นกับชุมชนตรงนี้ จะมี แหลม ปราชญ์ชาวนาตรงนี้คือจะเป็นไปแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวที่จังหวัดร้อยเอ็ด วันนั้นจะมีกลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์จากทางจังหวัดสุรินทร์ขึ้นมาเวทีแล้วก็มาให้ข้อคิดว่าที่เขาเปลี่ยนในลักษณะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่พึ่งตนเองได้เปลี่ยนจากอะไร เริ่มต้นเขาจะทำอย่างไรทำให้กลุ่มเป้าหมายของเราบางกลุ่ม ช่วงนี้จะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนนะครับ หลังจากนั้นเราก็ออกมาแลกเปลี่ยนกัน ให้เราทราบว่าการพึ่งตนเองนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่อยาก ยกตัวอย่างเช่น วันนั้นอยู่ที่สุรินทร์กลุ่มที่สุรินทร์บอกว่ามันจะยากอะไรเบื้องต้นถ้าได้ปุ๋ยจะเอาแค่เพียงต้นโสน ต้น... เอามาหว่านกลุ่มของเราก็ข้าใจว่าเอ๊ะ! แต่ก่อนเราไปมองเรื่องปุ๋ยอินทรีย์ต้องอัดเม็ด ที่จริงมันไม่ใช่การพึ่งตนเองนี่มันมีหลายเรื่องมาก ผลจากการศึกษาดูงานนะครับมันทำให้เราได้ทราบว่าแบ่งเป็นอยู่ 2 ระดับคือ ระดับที่หนึ่งคือ ผู้ที่มีพื้นฐานการทำเกษตรอยู่แล้ว ระดับที่สองคือ ผู้สนใจที่ถูกชักชวนจากกลุ่มที่หนึ่ง แล้วก็มีความกระตือรือร้นรู้เทคนิคและก็วิธีการ ตรงนี้เราก็ได้เชิญกลุ่มของแหลม คุณพูนศักดิ์ สมบูรณ์นะครับมาที่ในตำบลของเราเพื่อที่จะมาแลกเปลี่ยนให้กับ 40 ครอบครัวของเราได้แลกเปลี่ยนกัน แหลมบอกว่าการพึ่งตนเองเป็นสิ่งที่ง่ายขอแต่คุณลงมือทำสักอย่างนะครับ นี่คือเป็นภาพของกลุ่มเป้าหมายของเราผลจากการจัดกิจกรรมของเรามันทำให้เราได้ทราบว่ากลุ่มเป้าหมาย 40 ครัวเรือนสนใจเกิดความกระตือรือร้นที่อยากจะเข้าร่วมอย่างจริงจังแล้วก็เกิดการตระหนักกับแนวคิดพึ่งตนเองนะครับ กลุ่มที่สอง เคยใช้ปุ๋ยเคมีก็เริ่มจะหันมาดูปุ๋ยอินทรีย์ด้วย ผู้ที่เคยซื้อกินก็หันมาปลูกกินทีละน้อยนะครับ สรุปการทำงานของเรามันทำให้เรารู้ว่าการทำงานอยู่ในส่วนของทีมวิจัยคือว่าเราต้องไปร่วมกับอยู่ในโหนดของทาง.....แล้วก็ในส่วนราชการต่าง ๆตลอดพี่น้องประชาชนแล้วก็ตลอดจนผู้นำสมาชิกต่าง ๆ เราถึงจะทำงานสำเร็จนะครับ เออ..

ทุนที่ได้รับจาก สกว. นะครับ มันทำให้เราทราบว่าการทำงานเป็นทีมเป็นอย่างไร มันทำให้เราทราบว่าการวิจัยแบบชาวบ้านมันเป็นอย่างไร และก็อีกเรื่องหนึ่งก็คือว่า ทุกครั้งที่เรามาประชุมมาพบกันบ่อย ๆ นี้มันทำให้เราทราบเกี่ยวกับโครงการวิจัยอื่น ๆ ที่ร่วมกันทำ อย่างเช่นผมกับทางโคกสะอาดจะอยู่ใกล้มันทำให้เราว่า เอ๊ะ! โครงการที่ทำเกี่ยวกับเด็กนี่ทำได้อย่างไร อย่างทางขยะทางขอนแก่นทำได้อย่างไร ทำให้เรารู้จักว่าแทนที่ไม่ต้องลงมือวิจัยก็ได้เอาข้อมูลตรงนี้ไปทำได้เลยมัน

ทำให้เรารู้ว่าการแก้ไขปัญหาจริง ๆ มันต้องแก้กันแบบต่อเนื่องและก็ที่สำคัญก็คือว่า ผลผลิตที่มันเกิดขึ้นเรานอาไปปรับใช้อยู่ในส่วนของทาง อบต. ของเราได้เลย จากกิจกรรมจากโครงการที่ได้เกิดขึ้นและที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งบางครั้งเราทราบว่าที่ผ่านมามันแก้ปัญหาไม่จบไม่สิ้นก็คือ มันเป็นความอ่อนแอของรัฐให้เราเข้าใจอย่างนั้นนะครับว่าการทำแบบไม่ต่อเนื่องและอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดมันให้เราได้น้อมรับเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาบริหารงานและดำเนินชีวิตทีมวิจัยหลักของเราทั้ง 6 คน นั้นและกลุ่มเป้าหมายในส่วนพื้นที่ของเราทั้ง 40 ครัวเรือน การเปลี่ยนบางท่านก็เปลี่ยนจากเล็ก ๆ บางท่านก็เปลี่ยนเหมือนระเบิดไปขึ้นระเบิดไปเลยแล้วก็เวลาเราคุยกันเวลาเราถามกันมันจะให้เรารู้ว่าความสุขที่มันเกิดขึ้นนี้ บางครั้งมันไม่ใช่มากมายมหาศาลนะเงินทองมากมาย ที่สำคัญก็คือว่ามันอยู่กับตัวเองเข้าใจตัวเองทำมาหากินไม่ต้องไปพึ่งปัจจัยภายนอกไม่ต้องไปพึ่งใคร นี่คือสิ่งที่เราร่วมกันค้นหาแล้วก็อยู่ในส่วนของฐานกระบวนในโครงการของเรา

อาจารย์บัญชร : ครับ ขอบคุณนายกทรงเดชนะครับ เออ... คนที่นำเสนอเป็นท้องถิ่นก็ได้นะ พูดภาษาลาวก็ได้มันจะได้คล่องจะได้เป็นวิจัยท้องถิ่น เดี๋ยวจะเป็นงานวิจัยภาคกลางไป เออ.. คุณทรงเดชนี่ทำเวลาได้ดีมาก ก็คงมีเวลาให้อาจารย์โกวิทย์นะครับ คือเราใช้เวลาในการนำเสนอประมาณ 30 นาที และใช้เวลาให้ความเห็นประมาณ 30 นาที โดยขอเวลา 20 นาทีให้อาจารย์โกวิทย์ เป็นผู้ให้ความเห็นหลักและอีก 10 นาทีก็ช่วยกันเติมว่าเรามีมุมมองอะไร เชิญอาจารย์ครับ

อาจารย์โกวิทย์ : ครับ ขอขอบคุณนะครับ เออ.. พอบอกว่าให้พูดภาษาถิ่น เอาเป็นว่าผมก็มาจากถิ่นนะครับ ถิ่นภาคกลางผมก็คงจะพูดภาษาถิ่นนะครับ (หัวเราะ) อยู่ที่นี่ก็พูดอีสานผมก็จะพยายามฟังให้รู้เรื่อง โอเคนะครับ เออ.. ก็ขอขอบคุณนะครับกลุ่มที่ทำเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการทำเกษตรไปสู่แนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลหนองตอกแป้น เออ.. คือก็ดีใจนะที่ได้พูดออกมาอย่างดี คือพอดีผมมีรายงานอยู่ผมก็ฟังที่พอดีน้องที่ไปรับนี่ก็บอกว่าปัญหาวิจัยชาวบ้านก็คือเรื่องการเขียน ผมก็อ่านฉบับเขียนมาพอดีแต่ท่านที่เสนอ ท่านนายกอบต. ที่เสนอ ก็ไม่เหมือนกับที่เขียน เอากันง่าย ๆ คือท่านเสนอดีกว่าเขียนก็เป็นความจริง เพราะฉะนั้นผมมาฟังแล้วผมก็สบายใจ เพราะว่าถ้าท่านเขียนแบบที่ท่านเสนอนี้จะดีมากความเห็นผมนะ แบบที่ท่านเสนอจะดีกว่าที่เขียน ประเด็นที่หนึ่ง เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเวลาท่านเขียนนี้ท่านไม่มีกรอบเวลาเขียนท่านต้องมีกรอบส่วนที่หนึ่ง อะไรก็ว่าไปเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ ตรงนี้อาจจะเป็นปัญหาหนึ่งผมคิดว่าเราต้องกลับมาทบทวนว่าเราจะเอายังไงกันดี เรื่องกรอบที่เป็นส่วนสูงอะไรอย่างนี้นะมันทำให้ถูกแยกส่วนนะ แต่เวลาท่านเสนอนี้มันมีความกลมกลืน มีการบูรณาการความคิดอะไรนะดี ก็ขอชมเชยว่านำเสนอได้ดี แล้วก็เขียนมันเกิดเป็นส่วน ๆ เสียมันลำบากเพราะฉะนั้นท่านม้วนเดียวก็บูรณาการจบไปเลยนะครับ ถ้านี้คือประเด็นที่ผมก็ไม่แน่ใจว่าจะทำยังไงเวลาเขียน ทีนี้เข้าสู่ประเด็นที่สองนะ คิดว่าเรื่องของเรื่องนี่มันมีถ้าผมพยายามจะฟังและพยายามที่เดินตามเนื้อเรื่องที่ท่านทำนี่นะครับ ผมคิดว่าจะมีอยู่ 4 ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนที่หนึ่งก็พูดถึงว่าสถานการณ์ปัญหา

การเกษตรในพื้นที่นี้มันเป็นอย่างไรมันมีการเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรอย่างไรบ้าง อาจจะดูอดีต ปัจจุบันก็ได้ แต่ว่าที่เสนอนี้ผมก็คิดว่ามันมีอยู่สิ่งหนึ่งที่มันขาดไปแม้กระทั่งที่เขียนนี่ก็คือว่าผม คิดว่าจากบทที่หนึ่งก็ดี เนี๊ยะผมดูแล้วมันแปลกนิด ๆ หน่อย ๆ มันแปลกน้อยมากเรื่องการ สถานการณ์ปัญหาการทำเกษตรในพื้นที่หรือการเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรกรรมที่เป็นอยู่จากการใช้ พวกปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงนี้ทำได้น้อยนะครับ ที่ผมเปิดในหน้าผมคอมเม้นไว้นะครับ อย่างเช่นเราไป เขียนไว้ว่าบทที่ 2 จะเป็นฟอร์มราชการ นายกอบต. วันนี้พูดไม่ตามระบบราชการถ้าเราเป็นนายก อบต. เราจะมีกรอบ (หัวเราะ)ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป มีสภาพพื้นที่ มีอาณาเขต มีที่ตั้ง มีสภาพสังคม วัฒนธรรมมีการตั้งถิ่นฐานก็ไล่ไป มีการปกครอง อย่างนี้เขาเรียกมีฟอร์มในการเขียน แต่ผม หมายความว่าเราหลุดยูนิฟอร์มนี้เลยไหม คือผมคิดว่ามันอาจจะไม่จำเป็นต้องยูนิฟอร์มมากก็เขียน ให้เห็นสภาพของการเปลี่ยนแปลงในหน้า 14 นี้ พอท่านพูดถึงเกษตรนี้ท่านเขียนแค่ 3 บรรทัดนี้ เองซึ่งอันนี้เป็นปัญหาเหมือนกัน แต่ว่าท่านอาจจะต้องบอกลักษณะของการทำการเกษตร ปัญหา การทำเกษตรในพื้นที่ แต่ถ้าดูในเอกสารนี้มันมองไม่เห็นอาการของการ คือผมคิดว่าเรื่อง สถานการณ์ปัญหามันมีอยู่แล้วล่ะในพื้นที่แล้วก็ถอดบทเรียนตรงนั้นมาว่า มันเป็นอย่างไรบ้างนะ กระผมคิดว่าทำให้มันเนียนก็ได้ เออ.. เพราะฉะนั้นตรงนี้มันจะเป็นโจทย์ใหญ่ระหว่างที่หนึ่งกับที่ สองนะครับ เพราะว่าในส่วนที่หนึ่งแล้วกันนะเป็นส่วน ๆ เพราะว่าในส่วนที่หนึ่งนะครับส่วนที่ หนึ่งก็หักมุมเลยว่าจะต้องมีการ ศึกษาอันนี้จากปัญหาที่ท่านมีอยู่ สองสามปัญหาและท่านเลือก ปัญหานี้ แต่พอส่วนที่สองนี้ก็ยูนิฟอร์มเลยซึ่งผมคิดว่าตรงนี้ก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผมคิดว่ามันน่าเริ่มจากสถาณการณ์ปัญหาคือฟังจากท่านพูดเหมือนกับว่าจะมีบวกกับเรื่องที่ท่าน เสนอนี้หรือเขียนเป็นเปเปอร์นี้มันมี 4 ส่วน เริ่มจากสถานการณ์ปัญหา เริ่มจากการเปลี่ยนแปลง ภาคเกษตร การทำเกษตรปัจจุบัน ปรากฏการณ์ที่ผ่านมาปัจจุบันมันเป็นอย่างไร อันที่สองนี้ผมคิด ว่าปัญหาในปัจจุบัน....ก่อก็ให้เกิดปัญหา ความจริงคนที่เปลี่ยนทัศนคตินี้มันก็มาจากสิ่งที่เราพูดถึง แล้วก็เข้าใจตนเอง รู้ปัญหา ค้นพบด้วยตนเองนะครับ มันก็เกิดปัญหาแล้วอันที่สองคือการ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ อันที่สามนะครับ อันที่สองหมายถึงตัวปัญหาจริง ๆ ที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงมาสู่การเปลี่ยนทัศนคติของครัวเรือนที่เลือทำเกษตรอินทรีย์ ผมคิดว่าอันที่สามนี้ต้อง ผมดูแล้วท่านจะไปเจาะเคท 4 ครัวเรือนนะ ก็คงจะเป็นครัวเรือนที่ปรับเปลี่ยนยกระดับ เพราะว่า อีกสิบนี่ยังลูกผีลูกคนอยู่เพราะว่าบางคนก็ยังไม่เข้าถึงตรงนี้น่ะนะครับ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าใน 4 ครัวเรือนนี้เข้าใจตัวเองเรียบร้อยแล้วว่าทำเกษตรแบบนี้มันเกษตรแผนใหม่มัน.... แล้วก็อันที่ 4 นี่ ผมคิดว่าความจริงเราพูดตอนต้นพอดีท่านในโครงการนี้มันเป็นการเชื่อมรวมระหว่างองค์กร ท้องถิ่น อบต. กับชุมชนและก็ครัวเรือนอาการตรงนี้มันจะเชื่อมกันยังไง ผมไม่แน่ใจว่าองค์กร ปกครองท้องถิ่นในรูปของ อบต. มันจะเข้ามาสู่การช่วยตรงนี้ได้ยังไงหรือการพยายามทำให้เห็นว่า เราจะบูรณาการ ความจริงตัวละครในที่นี้อาจจะมีอยู่ประมาณสัก 4 ตัวละคร ละครที่หนึ่งก็คือ 4 ครัวเรือนที่ว่านี้ท่านต้องลงไป ก่อนจะมา 4 ครัวเรือนท่านก็มีกระบวนการคัดมาใช่ไหมครับ มี

กระบวนการ กระบวนการตรงนี้ก็ผมดูในเปเปอร์แล้วก็พยายามจะบอกว่าทำอะไรบ้าง เช่น จัดเวทีไปสนทนากลุ่ม อะไรต่ออะไร แล้วก็ไปคัดเลือกมีอาสาสมัครครัวเรือนมา แล้วก็แบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มแล้วก็ได้มีสุดท้ายนี่จะบอกว่าไปโฟกัสที่ 4 ครัวเรือนอันนี้ตัวละครที่หนึ่ง อันที่สองนี่ผมคิดว่าถ้าตัว เออ... ตัว 4 ครัวเรือนจริงๆ นะต้องอันนี้อาจจะยังไม่ต้องทำก็ได้เพราะว่ามันเป็นระยะที่หนึ่ง อันที่ 3 ก็คือ อบต. อันนี้ผมคิดว่ามันจะต้องเชื่อมต่อให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. กับการทำงานในชุมชนเนี๊ยะมันจะบวกกันยังไง จะผนวกกันยังไงนะครับ ผมคิดว่าหลัก ๆ มันแค่นี้สามตัว หรือตัวละครที่ 4 ก็คือความเป็นชุมชนทั้งชุมชน ภาพของมัน เพราะว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องยากนะการเปลี่ยนทัศนคติเป็นเรื่องยาก ต้องยอมรับว่าเรื่องยาก เพราะฉะนั้น..... ผมคิดว่าเราต้องการที่จะบอกว่า คือมันเป็นผมไม่แน่ใจนะว่าเรา คือเนื่องจากว่าผมมาดอมแม้นท่านดีไซน์เดินเรื่องไปหมดแล้ว แต่ผมคิดว่าถ้าจะพูดก็คือ ว่าท่านต้องการเขียนบอกว่ากระบวนการเปลี่ยนทัศนคตินี้มันจะบอกบทเรียนตรงนี้หัวใจมันอยู่ตรงนี้น่ะผมคิดว่า ว่าชาวบ้านทำไมต้องเปลี่ยนทัศนคติมาทำเกษตรแบบอินทรีย์นะครับ มันมีกระบวนการเรียนรู้อะไรไหมที่จะทำให้เขาปรับเปลี่ยนทัศนคติแต่ผมว่าหัวใจมันอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้นต้องไปถอดบทเรียนจริงๆ ใช่ไหมจาก 4 ครัวเรือนเป็นหลักในความเป็น... ต้องถอดบทเรียนจากคนที่หยั่งรู้ว่าสิ่งที่เขาทำเกษตรแผนใหม่ทำให้เขามีปัญหาเพราะฉะนั้นผมคิดว่าในอดีตกาล อย่างพ่อใหญ่วิบูลย์ ที่เราเรียนรู้กันนี้ แกก็เกิดปัญญาดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา โอ้ย! เกษตรแผนใหม่นี่ไม่ได้แล้ว หลายที่นะ ผมไปที่ไม้เรียงเนี๊ยะ ลูกศิษย์เขา..... คุณขจรเนี๊ยะเขาทิ้งหมดเขามองว่าเขาขาดทุนอยู่ไม่ได้ เขาก็อยู่ไม่ได้กับโลกยุคใหม่ เขาก็เลยมีปัญหากับโลกแบบโลกาภิวัฒน์อะไรทำนองนี้ ในกระแสหลักที่ต้องการใช้สารเคมี ใช้ยาฆ่าแมลงมาใช้ในการเกษตร พอเขาเข้าใจตัวเองแล้วเขาค้นพบ เขาก็ไปทำใหม่ เพราะฉะนั้นวิธีคิดมันมีหลายวิธี เช่นว่า ไปดูจากคนที่พบสัจธรรมแล้วในเรื่องนี้ ผมมองว่า 4 ครัวเรือนนี้ต้องเลือกท่านคงจะเลือกดีแล้วล่ะนะ คืออันนี้มันโมดิฟายเรียบร้อยแล้วเขาเข้าใจตนเองค้นพบด้วยตนเองแล้ว แล้วก็ไปถอดบทเรียนตรงนั้นเพื่อจะบอกว่าการเปลี่ยนทัศนคติของที่เราเลือกนี่นะครับ จากอาสาสมัครมา 40 ก็เหลือ 4 ครัวเรือน มันมามีการเรียนรู้มายังไงปรับเปลี่ยนทัสนคตินะนะครับ ทีนี้มันก็จะมาเป็นบทเรียนให้เกิดการกำหนดแนวทางถ้าเราได้ไปส่งเสริม มันไม่ใช่บทเรียนจาก อบต. เรื่องนี้สำคัญ ผมยังคิดเลยนะครับเมื่อกี้ทางน้องเขาแนะนำตัวว่า ผมสนใจท้องถิ่น จริงๆ แล้วผมมองว่าองค์กรท้องถิ่นนี้ องค์กรท้องถิ่นเนี๊ยะมันสามารถทำอะไรได้โดยตีตลาดในความเห็นผม จึงไม่จำเป็นต้อง under รัฐบาลในอำนาจกฎหมายที่ให้ไม่ต้อง under จังหวัดเราไม่ต้องไปฟังแต่เราสามารถสร้างกิจกรรมหรือการส่งเสริมแนวทางการเกษตรก็ได้ตามอำนาจหน้าที่ เพราะฉะนั้นผมคิดว่า อบต. ต่างหากที่ต้องคิดว่าถ้าอย่างนั้นถ้าเราได้บทเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนทัศนคติจาก 4 ครัวเรือนแล้วเนี๊ยะ ก็จะนำไปสู่แนวทางที่จะต้องส่งเสริมกันต่อไป ก็กลับมาวางแผนคิดโดยเอาชุมชนเป็นฐานเนี๊ยะเราจะทำอย่างไร คิดว่าอันนี้ก็คือวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้ในเอกสารนะครับ ความเห็นผมนี้ผมคิดว่าผมไม่ค่อยจะเห็นด้วยนะครับในการเขียนเอกสารทาง

วิชาการที่ คือ อย่างที่เขียนมานี่ผมคิดว่ามันแยกส่วนอยู่คอมเม้นเปเปอร์ ผมคิดว่ามันไม่ค่อยได้อะไรมากนักนะครับ ถ้าพูดตรงๆก็คือว่า มันเหมือนหนังคนละม้วน เพราะฉะนั้นผมคิดว่าต้องทำให้เป็นหนังม้วนเดียวกันซะ ผมอยากจะเริ่มจากว่าถ้าจะเขียนเนี๊ยะ มันเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรกรรมของชุมชนที่ทำวันนี้น่ะมันเป็นอย่างไร ผมคิดว่ามันต้องฉายภาพแบบนั้นนะ เพราะฉะนั้นส่วนที่สองนี้ผมจะเสนอว่า น่าจะปรับการเขียนยังไงเท่านั้นแหละ ผมคิดว่าน่าจะเขียนการเปลี่ยนแปลงการเกษตรคือมันอาจจะเขียนในทำนองที่ว่าจริง ๆ แล้วชาวบ้านก็ยังทำเกษตรแผนใหม่อยู่ใช่ไหม ยังใช้ยาฆ่าแมลงยังใช้สารเคมี มันเป็นเรื่องยากนะเพราะว่าสังคมเราถูกครอบด้วยระบบแบบนี้ไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้นต้องสะท้อนภาพให้เห็นว่านี่เป็นปัญหาของสังคมที่นี่แล้วเรากำลังจะค้นหาว่าไอ้คนที่มันเปลี่ยนนี่มันมีการเรียนรู้อะไร เพราะฉะนั้นต้องถอดบทเรียนว่ามันมีปัจจัยอะไรทำไมถึงเปลี่ยน ปัจจัยจากตัวเอง ปัจจัยจากการรณรงค์ ปัจจัยจากการดูข่าวสาร ปัจจัยจากการดูผู้อื่นก็ว่าไป หรือปัจจัยเรียนรู้ นี่คือส่วนที่หนึ่ง ส่วนที่สองเนี๊ยะมันจะก่อให้เกิดปัญหาอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นมันเริ่มเขียนแบบต่อเนื่องการเปลี่ยนแปลงภาคเกษตร แล้วก็ต่อไปก็สถานการณ์ปัญหาที่มันมีอยู่ มันต้องสะท้อนปัญหาจริง ๆว่าแล้วมันเกิดปัญหาอะไรบ้างเป็นหนี้จน หรือว่าต้องเสียสุขภาพร่างกาย ค้นพบด้วยตนเองว่ามันไม่ใช่ทางออก แล้วก็ส่วนที่สามเนี๊ยะผมคิดว่าน่าจะเป็นการเอาการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ไอ้ตรงนี้จะเป็นกระบวนการแล้วนะกระบวนการที่ลงไปศึกษา เออ.. ผมไม่แน่ใจว่าการออกแบบดีไซน์กระบวนการศึกษานี้ซึ่งท่านเขียนไว้นี้ ในหลายเรื่องนี้ เช่น ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งตรงนี้มาอยู่ในหน้าที่ 18 ความจริงมันจะต้องไปอยู่ในต้น ๆ น่ะ แล้วก็ศึกษาดูงานนี่ก็ไม่เป็นไร นี่เป็นบทเรียนที่ท่านไปดูแล้วไปพบไปอะไรมา แต่ผมกำลังจะมองให้มันเป็น เออ.. เขาเรียกว่าเป็นเปเปอร์ก็แล้วกันนะ เพราะว่า สกว. คงเอาเปเปอร์ไปท่านจะต้องแสดงเปเปอร์ใช่ไหม แต่ว่าเปเปอร์ที่พูดถึงนี้ผมพยายามจะทำให้มันต่อเนื่องว่าในการปรับเปลี่ยนทัศนคตินี้มันก็มีหลายวิธี ก็คือ เขียนเคทหนึ่ง เขียนให้ลึกหนึ่ง ในความเห็นผมเขียนให้ลึก ผมมีงานที่ค้นเรื่องแบบนี้อยู่ที่นครปฐมอยู่เรื่องหนึ่ง ไปทำที่สุพรรณบุรี การยอมรับการใช้ การทำการเกษตร เออ.. เกษตรแผนใหม่มาสู่การทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรอินทรีย์มันก็เป็นภูมิคุ้มกันที่ไปต่อต้านกับเกษตรแผนใหม่ แล้วก็ถอดบทเรียน สัมภาษณ์เจาะลึก ผมเห็นด้วยนะที่เขียนไว้ในรายงานว่าสัมภาษณ์เจาะลึก 4 ครัวเรือน ไอ้เนี๊ยะเป็นเรื่องใหญ่นะ เพราะฉะนั้นลองดูนะครับในระยะที่สองต่อไป ทีนี้ส่วน อบต. จะเชื่อมยังไงผมว่าน่าจะอยู่ในวัตถุประสงค์ข้อสุดท้ายที่ท่านเขียนข้อที่ 4 ว่าแล้วถ้าถอดบทเรียนมาแล้ว อบต. จะได้อะไร ได้เรียนรู้อะไรบ้าง ที่จะมาช่วยให้กระบวนการขับเคลื่อนในแง่ของการส่งเสริมแนวทางมันพอจะเห็นแนวทางสว่างไหมว่าการกำหนดแนวทางส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลหนองตอกแป้นมันจะเข้ามาช่วยยังไง เพราะฉะนั้นในโอกาสต่อไปอบต. อาจจะรณรงค์อาจะทำสื่อหรืออาจจะทำของจริงให้เขาเข้าใจ แนวทางผมคิดว่ามันต้องได้มาจากการถอดบทเรียนการเปลี่ยนทัศนคติทั้ง 4 เคท ก่อนจึงจะได้แนวทางนะครับ เพราะฉะนั้นมันมี

ทฤษฎีมีอะไรอยู่แต่ผมไม่อยากพูดเรื่องทฤษฎีมาก ความจริงเราไปเรียนรู้จากชุมชน มาจากพื้นฐานของชุมชนจะเป็นบทเรียนรู้ ถอดบทเรียนตรงนั้นนะครับ เออ .. กลุ่มเรก ๆ ผมเอาไว้แค่นี้ก่อนก็ได้ ฟังผู้อื่นได้พูดบ้าง ผมคิดว่าโดยภาพรวมผมต้องขอชมทางนายก อบต. ว่านำเสนอได้ดี มีความต่อเนื่อง แล้วก็เขียนยังไม่ดี ขอพูดตรง ๆ เขียนยังไม่เหมือนกับพูด เพราะฉะนั้นเราจะทำยังไง ผมก็เข้าใจปัญหานะ ผมก็พยายามเสนอทางออกให้แล้วนะครับ ทั้งการเรียง..... ต้องหารือทางโหนดทางทีมวิจัยว่าเราจะยังไง อันนี้เป็นการเขียนแบบยูนิฟอร์ม ยูนิฟอร์มที่จะยึดกรอบและค่อนข้างจะมองไม่เห็นอะไรมากนัก

อาจารย์บัญชร : ขอบคุณท่านอาจารย์มากนะครับ ผมยังไม่สรุปประเด็นนะครับ เพราะว่ารอฟังท่านอื่นดูก่อน ไม่ทราบท่านอื่นมีใครอยากให้ความเห็นบ้างไหมครับ ไม่มีใครผมจะชี้นะ (หัวเราะ) อาจารย์หนึ่งครับ

อาจารย์กนกพร : คือจริง ๆ ก็ดูเรื่องนี้ที่ผ่านมาตั้งแต่แรกแล้วก็ไม่ทราบว่าตอนนี้ถ้าอาจจะพิจารณาแล้วก็ฟังท่านนายกยังไม่ถึงว่า งานมันถึงตรงไหนแล้ว แล้วก็งานมันทำยังไงต่อไปก็ยังไม่เห็นนะคะ ส่วนวัตถุประสงค์นี้อย่างที่ท่านอาจารย์โกวิทย์พูดตั้งแต่ต้นว่า เราไม่เห็นว่า ณ ปัจจุบันนี้สถานการณ์ปัญหาของการทำเกษตรในพื้นที่มันรุนแรงมากน้อยแค่ไหน ระดับมันมากน้อยแค่ไหน คือถ้ามันรุนแรงมากมันมีผลกระทบเพราะต้นทุนการผลิตสูงมากคนในพื้นที่เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นดินนี่มัน โอ้ย! มันไม่ไหวแล้วนี่นะคะ ใส่อะไรลงก็ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าเดิมอย่างที่เคยทำ ถ้าเราเห็นข้อมูลตรงนี้มาแกะ เออ.. ตัวดิฉันเชื่อว่า เกษตรกรที่เห็นข้อมูลแบบนี้ ก็จะตระหนักได้มากขึ้น ได้เร็วขึ้นเห็นชัดขึ้นว่า ณ ตอนนี้มันถึงเวลาที่ทรัพยากรธรรมชาตินี่มันมีขีดจำกัดแล้วที่เราต้องเปลี่ยนวิถีการผลิตแบบการทำการเกษตรที่เป็นเกษตรเคมีมาเป็นการทำเกษตรปลอดสารหรือว่าการทำเกษตรแบบยั่งยืน ถ้ารวมตรงนี้ได้นี่มันจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำคนนึกอยากจะเปลี่ยนหรือไม่อยากจะเปลี่ยนได้เช่นเดียวกันนะคะ อีกอันหนึ่งก็คือเรื่องของกระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติเป็นงานวิจัยที่น่าจะชี้ให้เห็นว่ามันมีกี่กระบวนการที่มันปรับเปลี่ยน มันอาจจะมีหลายกระบวนการก็ได้นะคะ อยู่ดี ๆ คนจะปรับเปลี่ยนจากการกินข้าวเหนียวไปกินข้าวเจ้านี่มันต้องใช้เวลา แล้วมันก็ใช้หลายปัจจัยที่ติดตัวที่ทำให้การปรับเปลี่ยนขั้นตอนของการปรับเปลี่ยนมันต้องมีระดับของการปรับเปลี่ยนเหมือนกัน จากการอ่านงานเอกสารหลาย ๆ งานด้วยกันมันไม่มีเกษตรกรคนไหนที่เปลี่ยนเต็มพื้นที่ทันที เปลี่ยน 100 % ในพื้นการเกษตรมีที่ดิน 10 ไร่เปลี่ยนทันที 10 ไร่ไม่มีนะคะ เพราะเกษตรกรต้องเผชิญกับความเสี่ยงค่อนข้างสูงในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต เพราะฉะนั้นรูปแบบการปรับเปลี่ยนเขาจะเริ่มต้นค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนทดลองปรับเปลี่ยนอาจจะเรื่องของการปลูกผักก่อนปลูกข้าวเพื่อดูว่าผลของการปรับเปลี่ยนนี้มันดีขึ้นกับเขาจริง ๆ หรือเปล่า เพราะเกษตรกรมีความเสี่ยงอย่าลืมนะคะ ในเรื่องของราคาผลิต เรื่องของดิน ฟ้า อากาศ ที่มันไม่แน่นอน เพราะฉะนั้นมันจะมีขั้นตอนของการปรับเปลี่ยน ขั้นแรกมันอาจจะเห็นปัญหา รู้ว่าปีนปัญหา ขั้นต่อไปเมื่อรู้ว่าเป็นปัญหาคนมันต้อง

หาทางออก พอหาทางออกจะทำยังไงที่จะเป็นทางออก อาจจะเริ่ม ถ้าพูดในเชิงทฤษฎีมันจะเป็นตลาด ตลาดเขาเห็นปัญหาอยากจะเปลี่ยนทดลองเปลี่ยน พอเปลี่ยนเสร็จแล้วจะเปลี่ยนต่อไปหรือจะหยุดเรื่องของการเปลี่ยนนี่ก็เป็นอีกสเต็ปหนึ่ง กลุ่มเป้าหมาย 40 คนนี้ถ้าแยกให้ออกเป็น 2 กลุ่มนี้บางทีบอกว่ามันค่อยข้างใหญ่ เพราะกลุ่มที่หนึ่งเขาปรับแล้วนี่ ถ้าบอกว่าต้องปรับแล้วต้องชี้ให้เห็นว่าเขาปรับแบบไหน ปรับอย่างไร ที่บอกว่าปรับแล้วระดับของการปรับเปลี่ยนเป็นยังไง ส่วนกลุ่มที่ 2 บอกว่ากำลังเปลี่ยนนี่วิธีคิดค้นนี้มีที่ปรับแล้วกี่คนและที่ยังไม่ปรับหรืออยู่ระหว่างการปรับนี้มีกี่คน ข้อจำกัดที่ทำให้เขาไม่สามารถที่จะปรับไปเป็นการทำเกษตรแบบยั่งยืน เขามีข้อจำกัดอะไร ซึ่งงานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์กับพื้นที่อื่นอีกเยอะมาก อะไรที่เป็นเงื่อนไข อะไรที่เป็นข้อจำกัดที่ทำให้เขาไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตได้ เช่น เรื่องของภาวะหนี้สินหรือเปล่าหรือเรื่องของดิน ฟ้า อากาศ เรื่องของความอุดมสมบูรณ์ของดินนี้ทำให้มันยากที่จะปรับนะคะ แต่จริง ๆ แล้วมันน่าจะมีอีกกลุ่มหนึ่งนะพี่หน่อย มันอาจจะไม่ใช่แค่ว่าหนึ่งปรับแล้ว สองกำลังจะปรับแค่นั้น แต่อาจจะมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งน่าจะเกิดขึ้น อยากจะปรับแต่ยังไม่ปรับ กำลังคิดจะปรับแต่ว่ามันมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้เขายังไม่สามารถปรับได้ในขีดตรงนี้ เราสามารถที่จะจำแนกออกมาเป็นหางกลุ่มตรงนี้พวกนี้ได้ เราก็ไปดูว่าแต่ละกลุ่มนี่หน้าตาของเกษตรกรนี่เป็นอย่างไร ทำอะไรบ้างทำไมปรับได้ทำไมปรับไม่ได้ มันเงื่อนไขมีข้อจำกัด มีอุปสรรคอะไรที่ทำให้เขาไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ และสุดท้ายค่อยมาดูกันว่าทั้งสามกลุ่มที่ออกมาแล้วนี๊ยะ เราจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ได้อย่างไร เข้าใจว่ากลุ่มมีระดับของการปรับปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นแนวทางของการส่งเสริมมันก็ต้องหลากหลายเช่นเดียวกัน กลุ่มที่ปรับแล้วเราจะทำอย่างไรให้เขายกระดับองค์ความรู้เขาเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการแค่ว่าทำการเกษตรพอให้ปรับเปลี่ยนระดับอย่างไร ให้เขายกระดับองค์ความรู้ซึ่งเขาสามารถเป็นวิทยากรที่ไปถ่ายทอดกับพื้นที่อื่นได้ เป็นบุคคลต้นแบบได้ ส่วนผู้ที่กำลังเปลี่ยนนี่ทำอย่างไรที่จะให้เขาก้าวข้ามให้ได้ให้เขาเปลี่ยนให้ได้ ระดับจากการปรับเปลี่ยนมันอาจจะมี 30 % 50 % 80 % ทำอย่างไรที่ทำให้เขาเปลี่ยนไปถึง 100 % ให้ได้ เพราะฉะนั้นรูปแบบแนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ก็ขึ้นอยู่กับว่า เราจำแนกกลุ่มเนี๊ยะมากน้อยแค่ไหน แค่นี้ก่อนนะคะอาจารย์

อาจารย์บัญชร : ขอบคุณอาจารย์หนึ่งครับ ไม่ทราบว่ามีท่านอื่นๆอีกไหมครับ คืออยากจะให้ความเห็น เชิญท่าน ครับ

นายกจ๋อย(สุพัฒน์ กุมพิทักษ์): มีคำถามนิดหน่อยครับอาจารย์ว่า เออ.. ผมอ่านในหน้า 6 ของบัวยอดนะครับ ที่บอกว่าภารกิจและการแถลงผล คือพูดถึงว่าอบต. คิดว่างานวิจัยเป็นงานที่ต้องทำที่นี้เราก็เลยไม่เข้าใจว่าอันนี้เป็นปัญหาหรือว่าไม่เป็นปัญหาที่เขียนแบบนี้ หมายความว่าเจ้าหน้าที่หรือส่วนใดที่มองว่างานวิจัยไม่เป็นงาน อบต. ต้องทำหรือยังไงก็ยังไม่เข้าใจว่าเขียนบ่นหรือเสนออะไร

อาจารย์บุญชร : ครับ ตั้งประเด็นเท่านั้นเองนั้นเองครับ ครับ เออทุกท่านนะครับ จะให้อาจารย์หรือแขกพูดดีครับ

อาจารย์ชูพักตร์ : ไม่เป็นไรค่ะอาจารย์ เออ.. คือจริง ๆแล้วเนี๊ยะ กระบวนการทำงานของทีมนี้ก็กำลังเคลื่อนไปเหมือนจุดที่อาจารย์หนึ่งว่า จริงๆแล้วเงื่อนไขปัจจัยในการเปลี่ยนของกลุ่มเป้าหมายนี่มันเป็นยังไง แล้วก็อาจจะจัดระดับ แต่ตรงหนึ่งที่ทีมยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นที่นายกจ๋อยพูดถึงว่า เฮ้ย แล้วที่จะขยายผลเนี๊ยะมันทำยังไง คือ บทเรียนที่คนที่อยู่ในโครงสร้างใน อบต. ตรงนี้เข้าไปทำงานแล้วทำแหวกแนวด้วย ไม่ได้ทำเหมือนวาระปกติด้วย เอ๋าเงินทิ้งตูมลงไป ตรงนี้ทีมอาจจะต้องสรุปออกมาว่า ไอ้การที่คนที่มีภารกิจใน อบต. ที่มีกรอบเหมือนที่อาจารย์ ดร. โกวิทย์พูดเนี๊ยะมันจะขยับไปทำงานแบบนี้มันต้องมีบทเรียน มีการจัดปรับตัวเองยังไง แล้วบทเรียนตรงนี้อาจจะเป็นประโยชน์กับเพื่อน ๆ ที่อยากขยายฐานงานในแนวนี้

อ.โกวิทย์ : คือก็ไหน ๆก็พูดพาดพิง อบต. แล้วผมก็อยากจะเสนอความเห็นนิดหนึ่งก็คือว่า ที่ผมพูดถึงการยึดกรอบเนี๊ยะ คือ อบต. บางทีก็ถูกสอนให้เป็นกรอบราชการ ไม่ว่าจะเป็นแม้กระทั่งเสนอตัวเลขเนี๊ยะ ผมก็คิดว่าการเสนอข้อมูลพื้นฐานชุมชนมันเป็นอย่างนี้ไปทั่วประเทศแล้ว ตั้งแต่นราธิวาสไปจนขึ้นถึงสภาพพื้นที่ประวัติชุมชน ที่ตั้ง อาณาเขตไล่ไป เหมือนกันหมดคือถูกสอนแบบเสื้อโหล เพราะฉะนั้นสิ่งที่เพื่อให้มันเชื่อมโยงกันอย่างที่ผม..... อบต. คิดนอกกรอบเพราะว่าเรามีอิสระที่จะคิด เรื่องอะไรเราเสนอข้อมูลแบบที่กระทรวงมหาดไทยบอก เราไม่เสนอแบบนั้นได้ไหม ได้ ทีนี้อย่างที่เราเสนอ อย่างกรณีเรื่องนี้ ผมคิดว่าการที่จะรู้ว่าสถานการณ์ปัญหาของการใช้สารเคมีชาวบ้าน ผมคิดว่าใครทำ อบต. บอกต้องสำรวจข้อมูล คุณต้องทำแผนแต่ถ้าคุณไม่ลึกซึ้งถึงข้อมูลคุณทำแผนได้ไหม อย่างแยกระดับของชาวบ้าน 40 ครัวเรือนเนี๊ยะ เราพูดวิจัยเราพูดให้มันยาก แต่จริง ๆ มันเป็นงานของ อบต. คุณเนียนรึเปล่ากับปัญหาถ้าพูดตรงไปตรงมา คุณมีคนทำหรือเปล่า คุณแยกแยะเลยเดี๋ยวนี้ชาวบ้านมีอยู่ 500 ครัวเรือนในพื้นที่ของฉัน ทำเกษตรแบบแผนใหม่เนี๊ยะอย่างรุนแรง เกษตรขนาดใหญ่กี่ครัวเรือน กี่ไร่กี่ตารางวาว่าไป แล้วระดับของการใช้สารเคมีนี้มันก็มีอยู่ อันนี้คืองานของ อบต. แต่แล้วไอ้คนที่กลับตัวกลับใจมาเป็นการใช้เกษตรอินทรีย์สักเท่าไหร่เขาก็ต้องรู้ก่อน เพราะฉะนั้นการถอดบทเรียนนั้นความจริงมันก็ไปถอดว่าไอ้ 4 ครัวเรือนนี้ คือมันรู้อยู่แล้ว ทีนี้ระดับที่อาจารย์เมื่อกี้พูดเนี๊ยะ อบต. รู้อยู่แล้วต้องรู้อยู่แล้วว่านี่คือการหักมุมแบบนอกกรอบไง เราเนียนกับข้อมูลหรือเปล่า เพราะฉะนั้นการทำงาน อบต. นี้มันทำงานเพื่ออะไรล่ะ ถ้าเพื่อให้ถูกใจเพื่อให้ได้คะแนนเนี๊ยะ มันก็ทำตามกรอบกระทรวงมหาดไทย พอถึงฤดูกาลเลือกตั้งเนี๊ยะ ท่านก็ได้รับการเลือกตั้งคิดเป็นอย่างงั้น แต่ถ้าทำให้มันคลี่ข้อมูลขึ้นมาเอ๊ะ ! เรื่องเกษตรเนี๊ยะ อบต. มีความคิดที่จะทำแบบนี้มันคลี่ข้อมูลมาเลยว่าการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ชุมชนขณะนี้จะเป็นข้อมูลที่ อบต. ต้องทำระดับดีกรีมันอยู่ตับไหนคนที่เริ่มจะเปลี่ยนเนี๊ยะมีไหม คนที่เปลี่ยนแล้วมีไหม คนที่ทำแล้วได้ประโยชน์แล้วมีไหม ไอ้ตรงนี้เป็นข้อมูล อบต. เพราะฉะนั้นผมยังชี้ประเด็นว่า ข้อมูลอบต. ไม่ใช่ข้อมูลแบบ who phint ที่ทุก

ฝ่ายต้องทำเหมือนกันหมด เพราะฉะนั้นผมสอนนักศึกษาขอนแก่น ใครต่อใคร มันเหมือนกันทั่วประเทศเราถูกครอบงำด้วยระบบกระแสหลักให้ทำแบบนี้ทั่วประเทศ แต่เราไม่ได้ถูกสอนให้นอกกรอบแม้กระทั่งการทำห้อง มันก็ต้องวนในการกระจายอำนาจถูกไหม เพราะฉะนั้นการกระจายอำนาจนั้นเราสอนให้คนมีอิสรภาพที่จะคิด ผมถามว่าการเก็บข้อมูลนี่เป็นหน้าที่ของใคร ก็เป็นหน้าที่ของ อบต. แล้ว อบต. ก็เก็บข้อมูลแบบไหน ผมเคยเป็นพัฒนากรมาถูกสอนให้ทำแบบ อบต. เนี๊ยะถูกไหม อบต. ก็เอามาจากราชการเอามาจากพวกพัฒนากร ก็ทำแบบนี้อีกมันไม่มีอะไรใหม่เลยถูกไหม เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมนำเสนอก็คือว่า ผมยินดีกลุ่มนี้ไงว่าไม่มีประเด็นข้อมูลอะไรที่ใหม่นอกจากข้อมูลเก่า ๆ ที่เอามาเสนอถ้าพูดกันตรงไปตรงมา เขียนได้ยังไงการทำเกษตรเนี๊ยะมี 3 บรรทัดเอง ก็มันก็ถูกกรอบครอบไงมันต้องเขียนให้เห็นเลย การเกษตรอย่างเนียนเขียนอย่างเนียนต้องเขียนให้รู้ว่าเราคิดใหม่เราไม่คิดในกรอบแบบกระทรวงมหาดไทยบังคับให้เราทำ โอเค แต่ผมก็ดีใจกับนายกนะ แกหักมุมเลยแกเสนออีกแบบหนึ่ง ขอบคุณครับ

อาจารย์บุญชร : ครับ ขอบคุณครับ เออ... ความเห็นผมมักจะรวมไปรวม ก็จดไปด้วยมันที่น่าสนใจ พอดีผมไปดูวัตถุประสงค์ ถ้าย้อนไปดูวัตถุประสงค์ดี ๆ นะดูกรอบจะชัดอยู่นะมันที่ 4 ตัวที่เราต้องค้น อันแรก เราต้องทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา พอเราทำความเข้าใจสถานการณ์เดี๋ยวค่อยพูดรายละเอียดข้อมูลตรงนี้นะ ปัญหามันอยู่ที่ตรงนี้นะ อันแรกเราจะไปศึกษาสถานการณ์ปัญหาให้ชัด พอเราศึกษาสถานการณ์ปัญหาแล้วเราจะทำการเปลี่ยนแปลงคน พออยากทำการเปลี่ยนแปลงคน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เราก็เลยกระโดดไปทำการไปดูไปศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวอย่างของ 4 คน มาเป็นตัวแบบก่อนใช่ไหม ไปดูของคน 4 คนแล้วนะพอดูคน 4 คนอันนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานอยู่นะ ความจริง 2 อันเป็นข้อมูลพื้นฐานเราศึกษาจากสถานการณ์ปัญหาเราดูการเปลี่ยนคนเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่แล้วเราก็มาสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อทำให้คนเปลี่ยน อันนี้คิดว่าเป้าหมายอยู่ที่ 40 คน 40 คนนี่อยู่ตรงข้อที่ 3 แล้วเมื่อทำข้อ 3 ได้ก็จะลองว่า อบต. จะเข้าไปหนุนดู ว่าเขาจะหนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะหนุนยังไงเพราะว่าแผนอบต. มันจะมีปฏิบัติการของอบต. อยู่ในช่วงท้ายท่านจะดูแนวคิดหัวใจของการปฏิบัติการ เพราะฉะนั้นตัวที่ 4 นี้จะเป็นตัวทำความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนใช่ไหมแล้วทำความเข้าใจการหนุนของ อบต. ให้เป็นการเปลี่ยนแปลงนั้นให้ได้ ทีนี้ถ้าฐานคิดเป็นอย่างนี้นะเหมือนผมก็อยากสรุปข้อแรกเหมือนที่อาจารย์บอกไปแล้วนะ ก็คือว่า ฟันธงให้ได้ก็คือ หนึ่ง เราเขียนได้ไม่ดีแต่นำเสนอได้ดีต้องเขียนเหมือนที่เสนอ เพราะว่าเขียนแยกส่วนแต่ว่าเสนอเป็นองค์รวม เป็นบูรณาการประมาณนั้นเพราะฉะนั้นต้องปรับการเขียนให้มัน smoot เหมือนกับการเสนอนะไม่ใช่เขียนตามที่เสนอทั้งหมด ไม่งั้นมันคงมากกว่านี้เยอะนะครับ เพียงแต่ว่าแล้วแต่วิธีการนะเพื่อให้มันต่อเนื่องกัน ผมว่าเขียนคล้าย ๆ กับที่เสนอมาจะเป็นตัวชี้ชัดตัวแรกนะ หลักการถัดมาเรื่องข้อมูลข้อมูลก็คงชี้ตรงกันทั้งอาจารย์โกวิทย์ อาจารย์หนึ่งรวมทั้งที่ผมมองด้วยนะ ความจริงตัวข้อมูลเราเนี๊ยะ ข้อมูลสองส่วนต้องชัดนะ ข้อมูลที่ตอบโจทย์ข้อแรก โจทย์สถานการณ์ปัญหา ข้อมูลที่ตอบ

โจทย์สถานการณ์ปัญหาคงต้องไปไล่ข้อมูลเป็นภาพทั้งภาพรวมและภาพเฉพาะด้วย เหมือนกับปกติเราทำวิจัยในพื้นที่ใดมันมีคำถามง่าย ๆ ว่าถ้าจะปรับเปลี่ยนวิถีเกษตร วิถีเกษตรของคนเนี๊ยะเรามีความรู้เดิมอะไรอยู่บ้าง สถานการณ์เป็นยัง ความรู้เดิมเป็นยังไง หลายครั้งเรามักจะศึกษาสิ่งที่เรียกว่าประวัติศาสตร์ของชุมชน เพราะเราทำวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงนะ เราสนใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงเรื่องระบบเกษตร วิธีคิดเรื่องเกษตร เพราะฉะนั้นก็การทำวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงมักจะเป็นไปตามเวลา ช่วงเวลาผ่านมา ข้อมูลที่น่าจะบอกได้ดีเนี๊ยะ ถ้าเป็นข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ของการเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรในพื้นที่มันจะเห็นการเปลี่ยนแป๋ลงได้ชัดนะ เดิมทำยังไงแล้วก็เปลี่ยนมาทำแบบนี้มันเปลี่ยนมายังไง กระบวนการเปลี่ยน เกิดอะไรขึ้น เกิดยังไงขยายตัวมากขนาดไหน เปลี่ยนมาถึงปัจจุบันเปลี่ยนไปยังไง ถ้าตรงนี้ได้ชัดมันก็จะเห็น มันก็จะได้ข้อมูล เออ.. ของตำบลเลยนะ มันเขียนข้อมูลของตำบลด้วยซ้ำไป เป็นประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรของตำบลเลย มันก็จะเป็นประโยชน์ของตำบลโดยตรงนะ เพราะว่ามันจะนำสู่ข้อเสนอแนวทางข้อที่ 4 ที่บอกว่า อบต. จะเข้ามายังไงถ้า อบต. ไม่มีข้อมูลใช่ไหม เพราะฉะนั้นได้ข้อเสนออันแรกคือ อบต. ต้องสร้างฐานข้อมูลระบบเกษตรของตัวเองให้ได้ ถ้าไม่มีฐานข้อมูลใช้เกษตรแทนไม่ได้ เพราะฉะนั้นตัวฐานข้อมูลตรงนี้เนี๊ยะ มันไม่เป็นฐานข้อมูลที่เป็นประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงเรียกประวัติศาสตร์หรือเรียกการเปลี่ยนแปลงก็แล้วแต่ เป็นข้อมูลการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรแล้วถ้าไม่มีสนองตอบต่อการบริหารหน่อยก็ดี ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วย แทนที่จะบอกว่าเกษตรเราเป็นอย่างงั้น ๆ แต่ตัวสุดท้ายน่าจะพอบอกได้นะที่อาจารย์บอกว่าตกลงในตำบลเกษตรที่ยังเป็นเกษตรแบบเป็นดินล้วนสักกี่เปอร์เซ็นของพื้นที่หรือสักกี่ครัวเรือนที่ได้ของครัวเรือนในพื้นที่ทั้งหมด ถ้าได้มาแล้วมันก็จะเห็นภาพ ภาพจะได้เห็นชัดแต่อันนี้ก็ไม่ได้ซีเรียสขนาดนั้น เพียงแต่ว่าถ้าทาง อบต. มันเป็นประโยชน์ของ อบต. โดยตรงในการทำงาน แล้วก็กลุ่มที่ปรับเปลี่ยนมันจะมีกี่เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นมันก็น่าจะพอบอกได้แล้วเวลาวิเคราะห์ตรงนี้มันช่วยให้วิเคราะห์เห็นถึงเหตุด้วย เหตุของการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์เห็นถึงเหตุด้วยนะ การที่คนเปลี่ยนจากการใช้ขี้วัวขี้ควายมาใช้ปุ๋ยเคมีเนี๊ยะมันเห็นเหตุนะ มันเห็นช่วงยุคไหน ถ้าวิเคราะห์ให้ลึกจะวิเคราะห์เห็นนโยบายรัฐที่มากระทบมาทำให้คนเปลี่ยน นโยบายรัฐที่มาส่งเสริมในการปลูกพืชพาณิชย์ นโยบายรัฐที่ต้องการส่งข้าว ข้าววิเคราะห์ได้ลึก แต่ถ้าวิเคราะห์ไม่ได้ลึกก็เห็นแค่การเปลี่ยนของชาวบ้าน ว่าชาวบ้านเปลี่ยนยังไงทำไมถึงเปลี่ยนก็จะเห็นว่าที่เปลี่ยนเพราะว่า เห็นมาส่งเสริมพันธุ์ มีผลผลิตดี มีตลาดก็จะเปลี่ยนก็จะใช้ปุ๋ย อะไรแบบนี้นะ มีธกส. มาหนุนมีปุ๋ยให้ยืม มีเงินให้ยืม ถ้าไม่เอาปุ๋ยไม่เอาเงิน ไม่เอาปุ๋ยก็ไม่ให้เงิน มันเห็นการเปลี่ยนพวกนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงพวกนี้ถ้าเห็นปั๊บจะรู้ว่าเวลาไปกำหนดแนวแก้ มันจะได้กำหนดได้ทัน ไม่ใช่กำหนดจากกำหนดการยุคเปิดยังนี้ ไดกำหนดแนวแก้จากผลที่ออกมาชัด อันนี้เป็นข้อมูลของสถานการณ์ซึ่งอาจารย์เขาอยากเห็นข้อมูลใหม่ไม่ใช่ข้อมูลเก่าๆ มันน่าจะมีข้อมูลเยอะและลึกกว่านี้ เพราะมองอีกครั้งหนึ่งก็คือ ข้อมูลที่ทำความเข้าใจการ

เปลี่ยนแปลงของคนว่าคนที่เปลี่ยนได้มันเปลี่ยนได้ยังไง ก็เป็นข้อมูลจาก ข้อมูลเบื้องต้นก็จาก 4 เคทใช่ไหม เอา 4 ครัวเรือนเป็นตัวตั้ง สี่ครัวเรือนนี้กระบวนการถอดเนี๊ยะน่าจะถอดออกมาได้ชัดนะ ให้กระบวนการถอดน่าจะถอดออกมาได้ชัด ให้กระบวนการเปลี่ยนที่ชัด อาจารย์เสนอให้เปลี่ยนเคท ให้ถอดออกมาเป็นเคทเลย เป็นกรณีๆเลยนะครับ แต่กรณีเปลี่ยนมายังไง การเปลี่ยนไม่ได้เปลี่ยนจากตัวคนอย่างเดียวนะเกี่ยวพันจากครอบครัวด้วย เกี่ยวพันกับพ่อตา แม่ยายด้วย เกี่ยวพันกับเพื่อนบ้านด้วย บางทีคนอยากเปลี่ยนปั๊บ ผมไปเจอที่.... อำเภอ.. ชาวบ้านปลูกมันฝรั่งสารเคมีเพียบทั้งทุ่ง ทั้งหุบเขาเลย กำนันอยากจะเปลี่ยนแต่จะบอกให้คนอื่นเปลี่ยนไม่ได้ ตัวเองอยากเปลี่ยนก็เลยมาลองคิดดูมันฝรั่งอินทรีย์ แต่แล้วชาวบ้านก็จะมาบ่นว่ามันฝรั่งอินทรีย์ท่ามกลางมันฝรั่งเคมี คุณไม่ได้ใช้ยาเชื้อโรคมันก็จะมาลงแปลงคุณแล้วมันก็จะมาขยายไปแปลงคนอื่น กำนันแกก็อึดอัดนะ ก็ถูกแรงกระแทก จากสภาพแวดล้อมแต่แกก็ยืนได้ แกเคยเป็นกำนัน แกก็ไม่แคร์ลูกบ้านเท่าไหร่นัก ปรากฏว่าลูกบ้านไปบ่นกับเมียแกว่านี่กำนันทำให้คนอื่นติดเชื้อโรคไปด้วย เมียกำนันช่วงแรกก็ไม่เท่าไหร่ ช่วงหลังมีคนบ่นมากก็เลยมาบ่นกับกำนัน พอบ่นไปบ่นมาบ่นทุกวันกำนันชักอยู่ไม่ได้ เห็นไหมการเปลี่ยนมันไม่ใช่ว่ามันจะเปลี่ยนมันมีเงื่อนไขอื่นอยู่นะ หรือแม้แต่ตอนที่เราทำเรื่องเกษตร การพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนนี่นะ การเกษตรเกษตรเคมีสู่เกษตรกรรมยั่งยืนแทบจะขุดสระนะ บอกว่าขุดสระเพื่อสัตว์น้ำเพื่อจะปลูกพืชผัก เมียก็บอกว่า คิดดีแล้วหรอ ไม่ใส่ปุ๋ยไม่ได้กินนะ ชักลังเลนะการเปลี่ยน เพราะฉะนั้นกระบวนการเปลี่ยนแบบนี้อาจารย์หนึ่งคงอยากเห็นถึงรายละเอียดนะ ขั้นตอนการเปลี่ยนกระบวนการเปลี่ยนแบบนี้ ฝ่าตัวเองไปได้ยังไง ฝ่าครอบครัวไปได้ยังไง ฝ่าเพื่อนบ้านไปได้ยังไง ยืนอยู่ได้ยังไง ถ้าว่าแบบนี้มันเห็นจุดเปลี่ยนที่มันชัดเลยถ้าเปลี่ยนตัวนี้มาได้ และก็การถอดนี่ถ้าผมเข้าใจว่ามาถูกทางแล้ว คนที่ไปถอดน่าจะเป็นคน 40 ครัวเรือนนั้น ไม่ใช่นักวิจัย เพราะเรากำลังเปลี่ยนคน 40 คนและขณะเดียวกันตอนศึกษาระบบเกษตรก็น่าจะเป็นคน 40 ครัวเรือนนะร่วมกันศึกษาการเปลี่ยนแปลงเพราะจากประสบการณ์ของเราพบว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้คนเกิดสำนึก อยู่ในตัว เพราะฉะนั้นเวลาศึกษาประวัติศาสตร์ เอ๊ะ! สมัยก่อนก็ไม่เคยใส่ปุ๋ยเคมีนะทำไมพรวนได้ดี ย้อนจากนี้ปั๊บสำนึกเริ่มเกิดตามตัว กระบวนการปลูกสำนึก เพราะฉะนั้นกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือวิถีการผลิตของ 4 ครัวเรือนคนที่น่าจะไปร่วมถอดก็คือ คนเป็นคนที่จะออกมาปฏิบัติการ ไม่ใช่รอแค่ไปดูงานนะ เพราะฉะนั้นถ้าชุดข้อมูลตรงนี้ชัดปั๊บ เราเห็นเลยว่าการเปลี่ยนเกิดจากอะไร แล้ววิธีพ้นเขตมาได้ มันเปลี่ยนมายังไงมันก็จะออกแบบที่จะเปลี่ยนคนอื่นไปได้ชัดขึ้น ทีนี้มันก็จะขยับมาสู่อันที่ 4 ก็คือเรื่องการปฏิบัติการเพราะว่างานวิจัยของเรานี้ ส่วนใหญ่มันเป็นงานวิจัย เรียกได้ว่า Community base research การวิจัยที่ใช้ฐานมาจากชุมชนและมักจะเป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการ Action Research เพราะฉะนั้นเมื่อรู้แล้วก็อย่าเก็บอยู่เฉย ๆ รู้แล้วต้องลองปฏิบัติการจนได้ข้อสรุป เราถึงจะสรุปงานวิจัย เพราะฉะนั้นการปฏิบัติการทางทีมอาจจะปฏิบัติการไว้แล้ว เช่น ปฏิบัติการเปลี่ยนคน 40

คน จากการไปศึกษาดูงานทีนี้ปัญหาถูกถามว่าทำไมต้องไปศึกษาดูงาน เอาข้อมูลอะไรมาบอก ถ้าเป็นงานวิจัยนะเวลาจะต้องรู้นะว่าเราวางแผนปฏิบัติการเพราะฐานข้อมูลอะไร ถ้าบอกว่าคนเปลี่ยนแปลงจากข้อมูลพื้นฐานก็บอกว่า คนเราเปลี่ยนจากนั่นไปเป็นแบบนี้เพราะไปเรียนรู้จากที่อื่นเราก็ดึงประเด็นนี้มาแล้วก็กำหนดได้นะว่าต้องศึกษาดูงาน คือไม่อยากให้อยู่ ๆก็สำเร็จนะ ดูงานไปมีตัวแบบ คือมันเหมือนจะใช่แล้วแต่เหมือนกับไม่ต้องวิจัยก็พอรู้ว่าโอเคไปดูงานก็พอจะเปลี่ยนมีตัวแบบก็พอจะเปลี่ยน อันนี้ไม่พอนะ มันต้องมีอะไรให้เห็นตรงนั้นด้วย เพราะฉะนั้นมันจะทำให้เกิดการปฏิบัติการชัดขึ้น จะได้รู้ว่าโอเคข้อมูลที่ได้มาเราวิเคราะห์ข้อมูลได้พบอะไร จากข้อพบนั้นเราจึงวางแนวทางที่จะทำงานต่อไปนี้เพื่อสร้าง 40 ครัวเรือนแบบนี้ เพื่อสร้างคนอื่นต่อแบบนี้นะ ให้ อบต. ทำงานแบบนี้มันก็เห็นทิศทางการทำงานของอบต. ข้างหน้าและทิศทางการหนุนงานที่มาจากฐานข้อมูลมาจากฐานความรู้ ไม่ใช่มาจากฐานความคิดอยากจะทำอย่างเดียว ต้องมาจากฐานความรู้ด้วย ครับก็คงเป็นประเด็นแค่นี้นะครับ เออ.. อีกนิดหนึ่งนะครับ กลุ่มเป้าหมายตัวกลุ่มเป้าหมายนี้ทางอาจารย์หนึ่งเสนอไว้นะว่า ก็ลองดูกลุ่มเป้าหมายให้มันหลากหลายกว่าดูความเป็นจริงว่ามันมากกว่า 2 กลุ่ม อาจจะมีถึง 3-4 กลุ่มหรือเปล่า ไม่รู้นะอันนี้ก็ลองดูว่า กลุ่มที่อยากจะปรับแต่ยังไม่ปรับเนี๊ยะมีไหม กลุ่มที่สนใจและปรับ กลุ่มที่ทำอยู่แล้ว แล้วก็ทำให้เข้มข้นขึ้นมันก็จะเห็น 3 กลุ่มคัดแยก อาจจะมีกลุ่มที่ 4 ด้วยว่าชาวบ้านเขาคิดยังไง ผมว่าอาจจะเห็นฐานนะหลังจากเราเดินขบวนงานแบบนี้ชาวบ้านเขาคิดอะไรอยู่ เกิดการเปลี่ยนสักระดับไหนมันก็จะเป็นแนวทางสำหรับ อบต. นะ ไม่ทำงานกับคน 4 กลุ่ม ต้องทำงานกับคนหลายกลุ่ม จะเห็นคนหลายกลุ่มได้ชัดขึ้น

คำถาม: กลุ่มที่เปลี่ยนทัศนคติแล้วเปลี่ยนกลับ มีเงื่อนไขอะไร เพราะอะไร มีมุมมอง

อาจารย์บัญชร : เรื่องงานลองปรับให้คิดคล้ายกันว่า กลุ่มที่เปลี่ยนไปแล้วแล้วเปลี่ยนกลับนะ ใช้สารเคมีเดิมเปลี่ยนไปใช้สารอินทรีย์แล้วกลับมาทำเกษตรเคมี มันมีเงื่อนไขปัจจัยอะไร อันนี้น่าสนใจนะ แสดงเพื่อจะได้หาแนวทางเพื่อจะได้หยั่ง หาแนวทางป้องกันและแก้ไม่ย้อนนะ โอเคครับไม่ย้อน ครับทางทีมไม่ทราบอยากเติมอยากอะไรไหม

ปลัดองค์การหนองดอกแป้น : ก็เป็นคนหนึ่งในทีมนะครับ ก็ขอวิจารณ์ตัวเองนะครับ คือยังนี้ครับ เอาในภาพรวมซึ่งท่านอาจารย์ได้วิจารณ์มาก็เห็นด้วยเข้าใจอยู่นะครับ คือผมเข้าใจว่าสถานการณ์การเกษตรมันมีการเปลี่ยนแปลง มันไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงจากตัวเกษตรกร มันเปลี่ยนแปลงมาจากนโยบายนะครับ อาจารย์ได้แนะนำมา ผมว่าลำพังเกษตรกรเขาดำเนินชีวิตมาจำนวนหลายยี่สิบปีเห็นการเปลี่ยนแปลงน้อย นอกจากในช่วงนโยบายในช่วงวิชาการที่เปลี่ยนแปลงให้เขาเปลี่ยนแปลงมา ทั้งนักวิจัยก็ไม่ทราบชุมชนก็ไม่ทราบว่าการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นเรื่องดีจริงนะครับ แต่มันมีปัจจัยหลายเรื่องทำให้เขาเปลี่ยนแปลงมาเป็นอนินทรีย์ เออ..กรที่จะกลับไปใช้ของเดิมนี้ก็ทราบว่าทุกรูปแบบเพราะว่าจากกลุ่มจากหัวข้อโครงการก็รู้มรการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ ความเชื่อที่ปรับกำลังให้พวกเขาทำ มีหลายอย่าง เช่น เรื่องของรายได้ ถ้า

เขากลับไปใช้ของเดิมเขาอาจไม่ทำ เขาอาจจะใช้วันสองวันจบ ถ้าดีแล้วเขาก็ไปทำงานอื่นเสริมเป็นอาชีพของเขา นี่ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เขามาใช้อนินทรีย์ เราก็จะหาความรู้ว่าหลายอย่างจากชุมชน เราก็ได้พูดกันหลายเรื่อง แต่การมาร้อยเรียงเป็นวิจัยเป็นหนังสือออกมานี่ก็เห็นด้วยที่ท่านแนะนำว่ายังขาดอยู่เยอะ แต่ที่เราพูดในเวทีพูดทุกเรื่องนะครับ ผมก็เป็นนักวิจัย ผมก็ได้ดู ได้ฟังเหมือนกัน พูดกันทุกเรื่อง พูดกันถึงสถิติ พูดกันถึงเรื่องทำให้ชาวบ้านกลัวสารพิษ กลัวมีการตรวจเลือดไหม ทำให้คนกลัวนะครับ ผมก็พูดทุกคนอยู่ว่าคน 4 คนต้นแบบหรือ 40 ต้นแบบนี้ คือผู้ที่ทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว เราไปดูงานเราก็เอาแต่คนที่ทำอยู่แล้วนี่แหละไป ไปมาเราก็พูดกันถึงเรื่องพิษภัย ทีนี้โจทย์เขาบอกว่าโหนดให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในชุมชนนะครับ อย่างวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในชุมชนนี้ ก็ผู้คนก็เปลี่ยนแปลง 40 คน เครื่องแบบ 40 เครื่องแบบนี่แหละครับ ถ้าถอดบทเรียนออกมาแล้วผมก็ทราบว่าคงจะทำให้เขากลัวเรื่องอนินทรีย์เรื่องสารพิษ แต่วิธีการที่จะ ผมขอสรุปได้อีกอย่างหนึ่งก็คือว่า พอดูที่ทำเกษตรสารพิษอนินทรีย์นี้ สารเคมีนี้คนที่ทำเกษตรเหล่านี้คือคนป่วย มันคิดจะกลับไปแก้ใหม่ผมว่าก็คือ คน 40 คนนี้จะกลับไปแก้ ไปทำให้เขาเห็นว่ามันดี มันมีประโยชน์แต่เรายังไม่คิดถึงเรื่อง หนึ่ง วิธีการเข้าไปเปลี่ยนแปลงเขานั่นแหละครับ วิธีการหนุนก็คือ เปลี่ยนทางด้านจิตใจเขา มีวิธีการยังไง เราจะไปค้นอย่างไร คนที่ทำงานเกษตรสารพิษเขาทำคนที่เป็นโรคแบบนี้ ผมจะไปแก้คนอื่นควรไปแก้ใช้วิธีการยังไงครอบครัวหรือจะเป็นเขาจะเริ่มพูดของคนไข้เลย ไม่ได้ต้องรู้วิธีการอย่างอื่นอีก ซึ่งไม่ใช่ทำเกษตรให้เห็นอย่างเดียว เราก็ต้องรวบรวม นี่ก็คือบทเรียนหนึ่งว่า คุณหมอทำเกษตรอินทรีย์คุณต้องเชื่อผมนะ คุณมีวิธีใดในการไปสอนเขานะครับ ซึ่งไม่ใช่การทำเกษตรเฉย ๆ นะครับ นี่คือเรื่องนึกเรื่องน้ำหนักของหมอนั่นแหละที่คนรักษาโรคแต่ว่าโรคสารพา แต่ว่าคนหลายความคิด คุณหมอต้องไปเปลี่ยนแปลงเขานั่นแหละครับ ต้องพูดถึงวิธีการ เป็นวิชาการนั่นแหละไม่ใช่เรื่องไปปลุกเขาเองนะครับ ไม่ทราบว่าผมจะขยายได้ชัดเจนหรือเปล่านะครับ ขอบคุณครับ

อาจารย์บัญชร : ครับ คือประเด็นสำคัญก็อยู่ตรงนี้นะครับก็คือว่า เรารู้ข้อมูลพวกนี้เรามีข้อมูลผิดหรือเปล่า ที่ว่าด้วยจากอะไร ทำไมถึงเปลี่ยน ทำไมไม่เปลี่ยน เพราะว่าเวลาเราจะไปวางเหมือนหมอจะไปรักษาโรค หมอต้องวินิจฉัยโรคก่อน ถ้าวินิจฉัยโรคไม่ได้ แล้วไปจัดการเลยไปเปลี่ยนเลย เราก็ไม่เข้าใจเราก็คิดว่าเขาทำอันนี้จะเปลี่ยน ก็ไม่ใช่งานวิจัยนะ มันเป็นงานพัฒนาก็ลงไปทำเลย แต่ถ้าเป็นงานวิจัยต้องค้นหาความรู้ที่จะเปลี่ยน กลุ่มคนที่เราจะเปลี่ยนคือใคร การเปลี่ยนแปลงของเขาเกิดจากอะไร ไม่ว่าจะเปลี่ยนระบบเกษตรหรือเปลี่ยนเกิดจากอะไร อะไรเป็นเงื่อนไขเขาเปลี่ยน อะไรเป็นเงื่อนไขไม่เปลี่ยน เงื่อนไขจากนโยบายก็มี เงื่อนไขจากตัวเขาเองก็มี เงื่อนไขจากชุมชนก็มี แล้วถ้าเงื่อนไขเป็นยังงั้น แล้วถ้าเราจะสร้างเขาให้เปลี่ยนเราก็ต้องวิเคราะห์จากเงื่อนไขเหล่านั้น เราวางระบบการผลิตเพื่อจะเปลี่ยน ไอ้ตรงนี้แหละคืองานวิจัยและเป็นเรื่องที่ยาก เพราะว่าข้างหน้าเขาไม่น่าวิจัยนะ ถ้ามีความรู้แล้วก็ไม่น่าทำเพราะเราไม่รู้เราถึงต้องค้นหาความรู้ งานวิจัยเป็นการชอบหาความรู้ ก็เพราะยากแหละถึงต้องหา เพราะฉะนั้นหาเจอต้องบอกคน

อื่นนะ ว่าพบว่าแต่ก่อนเป็นแบบนี้นะแล้วต้องใช้วิธีนี้ในการเปลี่ยน เปลี่ยนแล้วเกิดผลแบบนี้มันชัด แต่นั้นมาเป็นแบบนั้น ตัวสำคัญว่าทีมต้องไปคุยเรื่องเนื้อหาก็มีเยอะอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเขียนไม่ถูกก็เขียนออกมาให้เวลาแต่ไหนก็ไม่สามารถสะท้อนออกมาได้หมด เพราะฉะนั้นกระบวนการนี้อาจจะต้องใช้กระบวนการเข้าไปดึงออกมาให้ชัดขึ้นแค่นั้นเอง ผมเชื่อว่าข้อมูลพวกนี้มีครบหมดแล้วครับ โอเคนะครับสำหรับกลุ่มที่ 1 นะครับ ปรบมือให้กับทางคณะหนองตอกแป้น (ปรบมือ)

โครงการที่ 2 ครับ ขอเชิญโครงการแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนแบบมีส่วนร่วมโดยสถาบันชุมชนในตำบลโคกสะอาด

พี่หน่อย : ทีมวิจัยของโคกสะอาดทั้งหมดมาอยู่ด้วยกัน 5 คน ปัทมา ราตรี แนะนำทีม อ. เดือน คำนวณอินทร์ อ.ประจักษ์ นาถ้ำพลอย นายวินัย แกล้วกล้า คุณวิเศษ ส่วนของหัวหน้าของทีมวิจัยก็มาจากส่วนของภาคประชาชนไม่ได้มาจากส่วนของ อบต. แล้วก็นายกก็ยังมาไม่ถึง คือโครงการแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนแบบมีส่วนร่วมโดยสถาบันชุมชนในตำบลโคกสะอาด ยาวไหมค่ะ เริ่มต้นหลังจากที่เราสนใจเรื่องการทำวิจัย เนื่องจากเป็นวิจัยแบบท้องถิ่นด้วย มันไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่งซึ่งมีความเข้าใจเรื่องการวิจัย .....

ก็ต้องเริ่มต้นจากการสร้างทีมขึ้นมาว่าคนไหนเป็นทีมวิจัยหลักเข้ามาทำทีมวิจัยร่วมกับ .... ก็เริ่มต้นจากการที่ชวนว่าคนไหนมีความสนใจอยากจะแก้ปัญหาส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่มีบทบาทในชุมชนอยู่แล้ว หลังจากได้ทีมมารวมกันแล้วก็เริ่มจากมาถามดูว่าปัญหาในชุมชนคืออะไร เพื่อจะให้ได้โจทย์ในการวิจัย ทีนี้จากสภาพปัญหาในชุมชนแล้วก็ทีมวิจัยหลักทั้งหมดเลยสรุปว่าเป็นปัญหาเด็กเยาวชนค่อนข้างจะรุนแรง มีความสนใจในเรื่องนี้เป็น ตำบลโคกสะอาดมันจะมีความรับผิดชอบอีกอันหนึ่งนะคะ เป็นตำบลที่มีผู้ประกอบการช่วงนี้ค้าของเก่าเยอะนะคะ หัวหน้าทีมวิจัยก็ด้วยนะคะ เพราะฉะนั้นพฤติกรรมวิถีชีวิตของคนในตำบลจะมีปัญหาของการหาอยู่หากิน มีเงินหมุนอยู่ในมือซื้อขายแล้วก็ละเลยการดูแลลูกหลาน เพราะฉะนั้นปัญหาตรงนี้ค่อนข้างเมื่ออ่านไปแล้วมันจะเป็นปัญหาค่อนข้างใหญ่ เพราะฉะนั้นถ้าเราไปแตะเรื่องปัญหาของเด็กและเยาวชนเราก็เลยมีคำถามว่าเราจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร โดยการที่มีส่วนของคนในชุมชนด้วยนะ แต่เราใช้คำว่า สถาบันแทน นะคะ เพราะว่าการวิจัยมันมุ่งมาที่การมีส่วนร่วมคือการให้ อบต. มีบทบาทหลักในการวิจัย ทีมอบต. ในส่วนของ
โคกสะอาดนี่มันจะต่างจากหนองตอกแป้น คือ ทีมมันจากการวิจัยไม่ใช่ทีมจาก อบต. เป็นหลักก็มีบางส่วน เช่น รองนายก ประธานสภา ก็หลาย ๆ คนมาเป็นทีมวิจัยร่วม

ชื่อโครงการมันชื่อ การส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนแบบมีส่วนร่วมโดยสถาบันชุมชน เพราะฉะนั้นนี้จากการได้โจทย์แล้วมาตีโจทย์เป็นชื่อในช่วงของการพัฒนาโครงการซึ่งเราก็ไม่รู้มาก่อนว่ามันจะต้องอธิบายหรือเขียนเป็นโครงการแบบไหนนะ แค่ขั้นแรกได้ปัญหา ขึ้นมาก็คิดว่าอยากแก้แบบนี้แล้วมันก็ไม่เสร็จ เขาก็มาว่า พัฒนาโครงการ มาคุมพาตีความ

พามาอธิบายว่าปัญหานี้มันเกิดจากอะไร มีอะไรมาเกี่ยวข้องบ้าง ชื่อมันก็เลยออกมายาว ๆ เริ่มต้นมาจากแนวทางจากการส่งเสริม วัตถุประสงค์ก็คือศึกษาแนวทางส่งเสริมแล้วก็มันจะมีแนวทางยังไง เมื่อศึกษาแล้ว พฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน คือว่าจากโจทย์ตรงนี้ก็มาตีความว่า วัตถุประสงค์คือว่าเพื่อจะได้รู้สถานการณ์ปัญหา ว่าปัญหาพฤติกรรมเขาเป็นอย่างไร แบบไหนที่เราต้องการ สุดท้ายนี้คือว่า สุดท้ายก็คือว่าเกิดการมีส่วนร่วมเกิดขึ้น ทีนี้ทีมวิจัยหลังจากเข้าใจและได้รับการอนุมัติ .....

เบื้องต้นทีมเองไม่รู้ อบต. เองก็ไม่รู้ สงสารนายกท่านก็ไม่เข้าใจว่าการวิจัยท้องถิ่นนี่เป็นแบบไหนฉะนั้นเราก็มาทำความเข้าใจท้องที่ มีเจ้าหน้าที่จาก สกว. นะลงไปพยายามช่วย พอเราประชุมก็ต้องพยายามทำความเข้าใจ เขาก็พยายามแบ่งหน้าที่ว่าจะทำอย่างไร จนสุดท้ายเข้าใจไม่เข้าก็ตัดสินใจลงมือทำ ปฏิบัติตาวิธีคิดก็คือว่า เมื่อได้โจทย์ วัตถุประสงค์ ออกแบบการเก็บข้อมูล แล้วก็ดูว่าสถาบันในชุมชนมีอะไรบ้าง ต้องพูดเป็นโปรเจกเลย.....

ซึ่งเขาต้องมีส่วนร่วมในการคิดตรงนั้น มีส่วนร่วมในการคิด โดยเนื้อหาในการศึกษามีอยู่ด้วยกัน 3 อย่างหนึ่ง เราจะพูดกันถึงพฤติกรรมอันเป็นปัญหา สอง พูดเรื่อง พฤติกรรมครู สาม แนวทางแก้ไข นี่คือ การพูดคร่าว ๆว่าต้องทำแบบนี้และต้องทำกับกลุ่มเราทั้งหมดเลยนะคะ ผู้ใหญ่บ้านมัวตัดสินใจว่าต้องเก็บข้อมูล ต้องเข้าไปร่วมกับกลุ่มสถาบันในชุมชน มันก็เป็นเรื่องหนักใจว่าจะเก็บยังไง เนื่องจากทีมวิจัยเราเป็นครูเยอะ ก็เลยว่าเอาโรงเรียนนี่แหละก่อน ก็เลยตัดสินใจลงไปเก็บข้อมูลประสานงานง่ายอยู่ในอวนอยู่แล้ว ก็เริ่มจากที่ว่าวันนี้เราประชุมผู้ปกครองเด็ก ก็ทำการเลย ไม่ต้องประชุมให้มันยาก พอจะทำว่าจะทำก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ก็เลยตัดสินใจใช้แบบสอบถามนะคะ แต่สรุปว่าแบบสอบถามนี้ใช้ไม่ได้ ก็เลยปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานมาเป็นประชุมกัน ให้พูดโส ให้ประเด็นไป ก็มีการซักถาม เพราะฉะนั้นทีมเองต้องเข้าไปอยู่ในการทำงานเริ่มต้นจากการไม่รู้แบบนี้แล้วตัดสินใจทำ แล้วเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้น อย่างกรณีอันแรกที่เราบอกว่าเมื่อผู้ปกครองเยอะเราตัดสินใจใช้แบบสอบถาม แล้วเราค่อยตีว่าเกิดอะไรขึ้นแทน เขาจะประชุมกับเราไหม กลัวไม่ประชุมก็ซื้อข้าวห่อไปแจก จะตอบคำถามเราเข้าใจไหม ถ้าไม่เข้าใจก็ตอบแบบสอบถาม หลังจากการทดลองก็ต้องสรุปทันที จะปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานแบบใหม่นะคะ งานค่อนข้างจะเยอะเพราะว่าทีมวิจัยต้องร่วมกันเก็บข้อมูล ประชุมครูในโรงเรียนนี้ 5 ครั้งนะ และก็ 5 โรงเรียนในหมู่บ้าน ประชุมเด็ก 12 ครั้ง คือหมู่บ้านละครั้ง ประชุมกับครูร่วมกับ อบต. 5 ครั้ง เพราะฉะนั้นนี้การทำงานแบบไม่เข้าใจการเริ่มต้นแบบทีมวิจัยเองจะต้องสรุปบทเรียนในการจัดกิจกรรม เพื่อจะไปปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานต่อ ต้องสรุปให้ได้ และก็ทีมวิจัยต้องเข้าใจว่าเมื่อลงมือทำกิจกรรมแต่กิจกรมแล้วมันเป็นปัญหาสรุปบทเรียนได้ แล้วก็นำไปสู่วิธีการแก้ไขต่อไป นั่นคือหัวใจของการทำวิจัยแบบท้องถิ่น

..... อันนี้คือสิ่งที่คนในทีมต้องเข้าใจ แล้วต้องเข้าใจว่าคนอื่นเขายังไม่เข้าใจ ทำไปตอนแรกก็เยอะพอไปๆมาๆก็น้อยลง

เพราะว่ามันไม่เข้าใจ มันขี้เกียจทำมันก็เยอะ เพราะฉะนั้นคนที่เข้าไปทำงานต้องเข้าใจหัวใจของมัน ก็คือ ร่วมมือกันทำแล้วค่อยมีบทบาท ให้เข้าใกล้วิธีการให้ชัดเจนมากขึ้น

.....

ก็เป็นสถานการณ์ที่มันเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในชุมชน ช่วงของการต่อสู้เองในช่วงแรกเพื่อที่จะอธิบาย คือต้องยอมรับว่าทีมวิจัยเองก็ไม่เข้าใจ เพียงแต่มีความเชื่อมั่นอาจจะมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นก็คือทุกคนลำบาก ต้องอดทน การเก็บข้อมูลในช่วงแรกคือเราตัดสินใจว่า เราเลือกสถานการณ์ในโรงเรียนซึ่งง่ายอยู่ในข้อมูลที่สุด เราค้นพบว่า 5 โรงเรียนนี้ไม่มีนักศึกษาไปค้ำราก ก็จะมี..... ก็เป็นปัญหาในการเริ่มต้น พอถึงๆจุด ๆ หนึ่งประสบการณ์ค้นพบว่า อ๋อ หัวใจของการวิจัยมีประโยชน์แบบนี้เอง มันคือการลงมือทำแล้วก็มี..... ต้องบอกให้ทีมวิจับและที่สำคัญต้องบอกให้คนที่มีบทบาทสำคัญใน อบต. เข้าใจ สถานการณ์ตรงนี้หลังจากที่ทำข้อมูลไประยะหนึ่งแล้วทีมวิจัยเข้าไปชี้แจงทำความเข้าใจกับนายก อบต. เลย พูดให้เข้าใจเลยชี้ให้เห็นว่าเกิดอะไรขึ้น ทีมวิจัยต้องพูดกัน ต้องไปพร้อมกัน ..... และจากการคุยทำให้ นายอ อบต. เข้าเปลี่ยนทัศนคติ ยอมรับและเปิดไฟเขียวให้ แต่ว่าในเชิงของข้อมูลก็เอามาจัดกระทำ เอามาวิเคราะห์เรียบเรียง .....
..... (*ฟังไม่รู้เรื่องไม่ทันเยอะมากๆๆๆๆ) ทีนี้ผลของงานวิจัยเกิดขึ้นแล้วแต่ว่ามันยังไม่ได้ถูกนำมาสรุปแนวทางแก้ไข ผลโหวดจากกระบวนการมีนจะส่งผลสองกลุ่ม หนึ่งทีมวิจัย ทีมวิจัยเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในสถาบันชุมชน ทีมวิจัยเกิดการเรียนรู้ในสองสามอัน ส่วนกลุ่มเป้าหมายเองก็ปรากฏว่ามีความเข้าใจเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลจากกระบวนการ แต่ว่าในส่วนของผลของการศึกษา ได้ชุดปัญหาอย่างนี้แล้ว นำไปสู่แนวทางในการศึกษาต่อไป ทีนี้การทำงานหลัก ๆ นี้เราจะเห็นว่าเมื่อทีมวิจัยเป็นกลุ่มคนที่เป็นหลัก อยากทำงานเพื่อจะเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ปัญหาในชุมชน เขาจะเป็นกลุ่มนี้เป็นหลัก เพราะฉะนั้นผู้วิจัยต้องเป็นผู้ผลักดัน ..... ให้การทำงานแบบมีส่วนร่วมถูกกำหนดไว้อยู่ใน อบต. โดยมีแผนปฏิบัติการหรือมีงบประมาณรองรับตรงนั้นมีการลงมือ ทดลองปฏิบัติทำจริง ๆจัง เช่น เล็ก ๆ น้อย ๆ เวลาพูดนี่มันใหญ่เวลาทำอาจจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ.....
.....

มันจะสร้างวิธีการทำงานมุมมองแบบใหม่ ขอบคุณค่ะ

อาจารย์บัญชร : เชิญวิจารณ์เลยนะครับอาจารย์โกวิทย์

อาจารย์โกวิทย์ : ก็จะพูดยังไงนี่เป็นเรื่องใหญ่ของประเทศชาติ ผมอ่านเรื่องเด็กนี่พบว่าปัญหามันเยอะมาก ผมดีใจนะที่มีความจริงออกมาเยอะ หมดเลยนะ สูบบุหรี่ กินเหล้า แกล้งเพื่อนทำไปทำมาเด็กไทยไม่มีอะไรดีเลยนะ ผมเห็นด้วยกับการทำเรื่องแบบนี้นะ โครงการแนวทาง

ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนแบบมีส่วนร่วมโดยสถาบันชุมชนในตำบลโคกสะอาด อันนี้เป็นเรื่องที่ดีนะครับ แต่ว่า สถานการณ์ปัญหาของเด็กและเยาวชนมันก็ดูแล้วมันหาที่ดียากนะ พึงประสงค์เนี๊ยะ จากปัญหาที่เด็กเขาบอกนะครับ เข้าใจว่าเด็กคงบอกมาหลายกลุ่มนะครับ อันนี้ก็คือเรื่องที่ผมกำลังจะพูด ผมคิดว่าเรื่องนี้เรื่องใหญ่เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมเราที่มีผลกระทบจากการพัฒนา มันทำให้เหมือนกับว่าเรามีเด็กที่ไม่ค่อยพึงประสงค์มากเท่าไหร่ จากสถานการณ์ปัญหา ทีนี้ผมคิดว่า มันก็โทษเด็กไม่ได้ เพราะสังคมเราถูกครอบด้วยกระแสทุน กระแสโลกาภิวัตน์เด็กก็เลยเป็นแบบนี้ สมัยเด็กผมคิดว่าปัญหาบางเรื่องมันไม่มี เช่น พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน ก็ไม่ อันนี้ผมคิดว่ามันมีผลกระทบหลาย ๆ อย่าง นี้น่าจะผมเห็นด้วยกับข้อเสนอหลายภาคส่วนเมื่อกี้ที่จะต้องมามีส่วนร่วม ชุมชนจะต้องมาเป็นตัวกำหนด ทีนี้พอเราพูดถึงความพึงประสงค์ พฤติกรรมอันพึงประสงค์นี่ต้องคิดให้ดี ประสงค์ของใคร ของเด็ก ตรงเป็นที่สุดคือ เด็ก เด็กอยากเป็นอะไร ผมคิดว่าบางทีเราไปคาดหวังเด็กจากคนอื่น แต่ผมก็คิดว่าในงานวิจัยผมเห็นที่ให้เด็กและเยาวชนบอกสิ่งที่เด็กพึงประสงค์ออกมา แต่สิ่งหนึ่งที่ผมแปลว่าหลาย ๆ กลุ่มมีเหมือนกัน คือ ผมอยากให้มีบทสรุปเป็นหมวดเป็นหมู่ก็ได้ ผมไม่เห็นบทสรุปที่เป็นหมวดเป็นหมู่เลย คือเราทำวิจัยไม่ได้หอบข้อมูลใส่เข่งนะครับ เอาอะไรเขียน ๆ พูดอะไรเขียน ๆ ก็ได้ ขอให้ทางกลุ่มหยิบในเข่งมาจัดเป็นหมวดหมู่ อันนี้ประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นที่สอง เวลาทางแก้พึงประสงค์นี่สำคัญ สมมติว่าเราจะให้พึงประสงค์จากเด็ก ส่วนหนึ่งแล้วเมื่อกี้บอกจาก อบต. บ้าง จากครัวเรือนบ้าง จากโรงเรียนบ้าง เหมือนเมื่อกี้อยู่ในภาพน่ะผมเห็นด้วย แต่ประเด็นมันอยู่ที่ว่า คือผมนึกถึงชุมชน คำว่าชุมชนคำว่า อบต. มันเขียนความประสงค์ได้ มันเขียนจินตนาการได้ เพราะฉะนั้นมันอาจจะต้องใช้กระบวนการ ผมเห็นในงานวิจัยข้อมูลกระบวนการ เช่น ให้วาดภาพ วาดชุมชนของฉันก็ดีนะ แต่ผมอ่าน ๆแล้ว ไอ้วาดภาพนี่มันมีกระบวนการ เอไอซีอยู่บ้างนะ แต่ว่ามันก็ไม่ได้ทำ เอไอซีทั้งหมด ก็ได้ปัญหาของเด็กขึ้นมา อันที่ สอง ก็คือ เราอยากเห็นอนาคตเด็กและเยาวชนในอนาคตเป็นอย่างไร ทำแผนปฏิบัติการร่วมกับชุมชน ที่ทำในสิ่งที่เราอยากเห็นในอนาคต คือผมเคยอยู่ที่เยอรมัน ผู้หญิงไม่แต่งตัว ไม่ทาปาก ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ ผมถามว่าทำไมคุณถึงไม่แต่งตัว มันบอกผมว่าประเทศมันยากจน นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่ามันอยู่ที่วิธีคิด ผมตามไปบ้าน ปรากฏว่ามันมีฟาร์มใหญ่มาก มีหมู่เป็นพันๆ มีคอมหมดในการทำงาน เพราะฉะนั้นมันอยู่ที่วิธีคิด อยู่ที่กรอบความคิด ลาวนี่ผมก็ไปมาแล้ว ที่มหาวิทยาลัยโดดก คณะที่ดังที่สุดของลาว ก็คือ คณะเศรษฐศาสตร์ ถ้าเทียบกับเด็กไทยก็คือเด็กมีดังค์ ผมไปอยู่เดือนหนึ่งไปดูปรากฏการณ์ของเมืองลาวประเทศลาวมันเปลี่ยนแปลงเพราะข้างนอกเข้าไปมาก แต่ในลาวไม่เปลี่ยนแปลง เด็กลาวบอกว่าไม่รู้จะแต่งไปทำไม เพราะฉะนั้นการฟุ้งเฟ้อนี่มันสอนด้วยระบบโลกาภิวัตน์ มันถูกสอนให้เราฟุ่มเฟือย เด็กถูกสอนให้รู้จักใช้จ่าย ไหน ๆก็พูดถึง อบต. พูดถึงท้องถิ่นนะ ผมจะมองว่าอย่างนี้นะ พูดถึงตัว ไอ ตัว เอ ตัว ซี ผมเสนอว่า ตัวเอก็คือว่า A ดูว่าปัญหาปัจจุบันของเด็กเราเป็นยังไงก่อน โดยเด็กของเราเป็นคนบอกก็ได้ อันที่สองก็คือ ตัวเอ เราอยากคาดหวังยังไงกับเด็กแล้วเด็ก

คาดหวังยังไงกับอนาคตตัวเองยังไง บ้านเมือง พอตัวไอคุณจะไปให้ถึงสิ่งที่คุณพึงประสงค์คุณทำได้ยังไง ก็เสนอมา แล้วพอตัวซีก็ไปวางแผนทำเลย

ทีนี้แนวปฏิบัติการวางแผนปฏิบัติการร่วมกับชุมชนผมคิดว่าชุมชนมันทำได้ ผมอยากให้ชุมชนหรือทั้งหมดนี่เข้ามาเกี่ยวข้อง การไปวัด การไม่กินข้าวนอกบ้าน วันครอบครัว สัปดาห์ละ 1 ; วัน ผมอยากเห็นงานวิจัยชิ้นนี้ปฏิบัติการ เราบอกว่าสถานการณ์ปัญหากำหนดวัตถุประสงค์ในนี้ผมโอเคนะ พอแนวทางส่งเสริมผมคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่ มันไม่ได้ฝันเป็นเชิงเปเปอร์เฮิร์ฟนะ แต่ผมไม่อยากเห็นเราออกแบบเรื่องใหญ่ ๆ ผมถามว่าที่ท่านพึงประสงค์เป็นร้อยเป็นพันท่านทำได้ซัก 5 เรื่องไหม มันเป็นฝันกลางอากาศนะ แนวทางส่งเสริมฤติกรรมอันพึงประสงค์นี่มัน.....ข้อปฏิบัติดี ๆ ซักเรื่องสองเรื่องโดยพยายามจะผนวกกับ อบต. ..... แต่ท้องถิ่นมันเป็นแบบอย่างที่ดีได้ อบต. มันเป็นแบบอย่างที่ดีได้ก็ต้องทำซิ ผมคิดว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ก็ต่อเมื่อเราเชื่อมโยงภาคท้องถิ่น อบต. ภาคครอบครัว ภาคโรงเรียน ภาคชุมชน ร่วมกันทำมิติใหม่ ๆเกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยเอาสิ่งที่พึงประสงค์มาทำ Base practise.คือสิ่งดีๆ ที่ชุมชนทำได้อาจจะหยิบยกพฤติกรรมที่พึงประสงค์มาดูร่วมกันแล้วาางเป็นแนวปฏิบัติที่ทองถิ่นทำได้ เช่นวันครอบครัว วันงดสูบบุหรี่ งดเหล้า เป็นต้น ผมว่าอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องใดง่าย ๆ ที่ท่านทำได้บ้างซัก 5 เรื่อง ผนวกกับอบต. ออกเป็นระเบียบ ทำให้เป็นวิถีประชา ทำให้เป็นนิสัย แต่ไม่ใช่พึงประสงค์แล้วทำไม่ได้ซักเรื่องมันก็เป็น paperwork หรืองานวิจัยที่อยู่ในแผ่นกระดาษไปส่งสกว. ผมไม่เห็นด้วยที่คิดแบบนี้ แล้วทำให้ท้องถิ่นป็นแบบอย่างของรัฐ ไม่ต้องรอนโยบายจากรัฐ นายก อบต.ต้องเป็นคนสร้างสรรค์ ไม่ใช่เป็นลูกน้องนักการเมือง

งานวิจัยจะเป็นประโยชน์ ก้ต่อเมื่อเราเชื่อมโยง อบต. ชุมชน สถาบันต่างๆ โดยเอาเรื่องพฤติกรรมอันพึงประสงค์มาเป็น base practice ทำเป็นเรื่องง่ายๆที่ท้องถิ่นทำด้วยกันได้

อาจรย์บัญชร :ไม่ทราบท่านอื่น เชิญครับ

หน่อย : ขอชมเชยนะคะเกี่ยวกับโครงการนี้ที่เอาเรื่องเด็กมาเป็นประเด็นในการทำงาน เพราะว่าเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ เพราะเด็กเป็นปัญหาใกล้ตัว พูดถึงทีมวิจัยก็น่าสนใจมากมีคนหลายส่วนร่วม ดูแล้วมีทุกฝ่ายเข้าร่วมเห็นความมุ่งมั่น เปรียบเทียบกับทีมแรกทีมนี้เน้นกระบวนการมีผลกระทบในเรื่องรูปแบบการทำงานมีกระบวนการทำงานที่ไม่ติดรูปแบบ มีการสรุปแล้วปรับการเข้าไปคุยกับ อบต.

ควรเพิ่มเติมในการวิเคราะห์สาเหตุ วิเคราะห์ให้ลึกมากกว่าปรากฏการณ์ของปัญหา

การแก้ไขในช่วงปฏิบัติการนั้น น่าจะนำเด็กมานั่งคุยกันว่าจะแก้อย่างไร เด็กอยากทำอะไรไม่ต้องยึดตามกรอบงานวิจัยที่เขียนไว้มากนัก มันเปลี่ยนแปลงได้ และการออกแบบการแก้ไขปัญหาไม่ว่าจะเป็นการอบรมคุณธรรม กีฬา มันก็ช่วยแก้ได้ไม่มากนัก เป็นวิธีการที่ผู้ใหญ่คิดให้บางทีอาจจะไม่ใช่วีการที่ดีก็ได้

ดนัย: น่าจะศึกษามุมเด็กดีมีบ้างไหม การเลี้ยงดูเป็นอย่างไร น่าจะเก็บข้อมูลด้านนี้บ้างนะ

นายกพัลลภ: งาน อบต. เป็นอะไรที่ต้องทำตามนโยบายรัฐอยู่บ้าง

แนะน่าจะเจาะกับกลุ่มเด็กตามกลุ่ม 12 -17 ปี ว่ากลุ่มใดที่มีพฤติกรรมรุนแรง ซึ่งจะมีการสืบทอด เพราะงานกว้างทำได้ยาก วิเคราะห์ปัญหาที่รุนแรงจริงๆ น่าจะกำหนดเป้าหมายให้แคบลง จะทำได้งานชัดเจน ทำงานได้ง่ายขึ้น

อ.โกวิทย์ : อาจจะทำเป็นเรื่องที่ทั้งตำบลตกลงกัน เป็นเวทีประชาคม ทั้งตำบล มากำหนดร่วมกันทุกภาคส่วน ไม่ใช่การออกคำสั่ง ส่วนงานข้อมูลที่ อบต.ทำ ควรที่จะทำมากกว่าการการบอกจำนวน เพศ

-.....: พฤติกรรมอันพึงประสงค์ ของใคร มองว่าเด็กไม่ได้เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยด้วย และการวิเคราะห์ควรมีหลักการวิเคราะห์ ที่ชัดเจนมากขึ้น

อุทัย แกล้วกล้า : งานวิจัยสกว. ช่วยให้อบต.มีความรู้ในการทำฐานข้อมูล
ข้อมูลขาดเชิงตัวเลข ว่ามีความรุนแรง เด็กมีปัญหากี่คน อายุเท่าไหร่ การปฏิบัติ น่าจะลงไปที่เด็กเลย

อ.ชูพักตร์ : น่าจะมองที่วัฒนธรรมเด่น ที่มีในชุมชนแล้วหาทางประยุกต์ ใช้

ดนัย : น่าจะศึกษามุมมองที่มีความสามารถ แล้วหาทางส่งเสริม

ปรีชา : ทีมวิจัยทำงานหนัก ควรที่จะให้กำลังใจคนทำ งานที่ทำมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เด็กเกิดอะไรขึ้น พ่อแม่เล่าแลกกัน การเปลี่ยนแนวคิดของนายก ต่อการทำงาน จะเห็นคุณค่าจากการทำงาน

อ. บัญชร : งานวิจัยเด็กแต่ไม่มีเด็กทำวิจัยน่าสนใจในไปคิดต่อ ถ้าปรับได้น่าจะดี
ข้อมูลเป็น เชิงลบทั้งหมด น่าจะมีข้อมูลเชิงบวกด้วย
พฤติกรรมฯ ใครตีความ ผู้ใหญ่ หรือใคร และไม่ควรตัดสิน
ข้อมูลที่ยังขาด ควร มีการอ่านวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ภูมิปัญญาชาวบ้านในการเลี้ยงเด็ก อบรมเด็ก ระบบเครือญาติ การเลี้ยงลูก วัด
การวิเคราะห์วางน้ำหนัก ไม่อาจจะไม่ใช้ความถี่จัดลำดับ อาจจะใช้กระบวนการกลุ่มในการวิเคราะห์เด็กต้องเข้าร่วมด้วย
ปฏิบัติการเพื่อสร้างพฤติกรรมพึงประสงค์ เนื่องจากข้อมูลอาจจะไม่ครบ น่าจะเลือกประเด็นที่ทำได้ ไม่ต้องเยอะ ทำให้เห็นว่า สถาบันชุมชนแต่ละส่วนจะทำอย่างไร
ข้อดีของกลุ่ม คือ วิธีวิทยาที่มีการเลื่อนไหล ปรับตัว เป็นแบบอย่างให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ งานนี้นำเสนอนี้ ผลที่เกิดจากการวิจัย เกิดการเรียนรู้อะไร แต่ยังไม่นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นตามโจทย์ (ความรู้) ทั้ง พุทธะ (คนเรียนรู้) ธรรมมะ (ความรู้) สังฆะ (การมีส่วนร่วม)

3. โครงการศึกษาการพัฒนารูปแบบในการกำจัดขยะของประชาชนตำบลยางคำและตำบลจระเข้

ผู้นำเสนอรายงาน คุณอภิชาต ศิริสุนทร หัวหน้าโครงการ

กล่าวแนะนำตัวและทีมวิจัยที่เข้าร่วมจำนวน 7 คนและแนะนำปลัด อบต.หนองเม็งและ อบต.หนองบัว ซึ่งเป็นอบต.ที่มีเขตติดต่อและมีปัญหาเรื่องการทิ้งขยะเข้ามาร่วมเรียนรู้กิจกรรม

ทีมวิจัยได้ตั้งเป้าหมายของตนเองว่า ทำอย่างไร ที่จะให้อบต.ยางคำและอบต.จระเข้ เป็นสถาบันของชุมชน ซึ่งเป็นโจทย์ที่ทีมตั้งคำถามและพยายามค้นหา และได้พยายามค้นหาตัวตนของตัวเองว่า ทีม Node นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผือ คุณสุพัฒน์ มาดุยกัน วิเคราะห์ตัวตนของแต่ละที่ ปัญหาที่จะแก้จริงๆ และแก้รวมกัน นำเสนออาจารย์และcomment กลับ และมีการ

อนุมัติโครงการ การขับเคลื่อนโครงการ เห็นช่องทางและหยิบประเด็นเรื่องขยะเข้ามาขับเคลื่อน อบต.น่าจะมีความเป็นอิสระมากขึ้น ติดอาวุธทางปัญหา แนวคิดการวิจัย พยายามมองปัญหาเรื่องการบริโภค ที่เกิดจากระบบทุนนิยม การผลิตเพื่ออยู่เพื่อกิน บริโภค

สถานการณ์ปัญหาขยะในพื้นที่ เกิดจากผลการสำรวจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 สรุปว่า อบต.ยางคำผลิตขยะ 4.02 ตัน อบต. จระเข้มีการผลิตขยะมูลฝอย 2.208 ตัน สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยชาวบ้านเอาไปทิ้งตามถนน ป่า/ที่สาธารณะ ทิ้งข้างเมรุ การจัดการที่ผ่านมา อบต. ซื้อถังขยะ และรถที่ทิ้งขยะ ซึ่งได้ตั้งเป็นแผนงบประมาณไว้ปี 50 ประมาณ 800,000 เพื่อแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ปัญหาอีกตัวหนึ่ง ชาวบ้านยังไปทิ้งขยะในเขตหมู่บ้านอื่นๆ เช่น พื้นที่อบต.โนนฆ้อง อบต.ป่ามะนาว บ้านเม็ง และจระเข้ ซึ่งอบต.แต่ละที่ก็ได้ทำหนังสือมาเตือนและแจ้ง แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นประการหนึ่งคือ อบต.ยางคำประสบปัญหาเรื่อง น้ำ และขอความร่วมมือไปยัง อบต.โนนฆ้อง เพื่อขอน้ำ แต่ทางอบต.แจ้งว่า ให้ทางอบต.ยางคำมาขนขยะออกจากพื้นที่เสียก่อน อบต.จึงได้จ้างนักศึกษาไปขนขยะออกมาจากพื้นที่และอบต.อนุญาตให้ใช้น้ำ

การสังเกตพบว่า ที่ดินว่างเปล่า จะมีชาวบ้านไปทิ้งขยะเกิดความสกปรก คุณหมออนามัยที่เป็นทีมวิจัย แจ้งว่าจระเข้เลือดออกมากที่สุด

ที่ผ่านมาแนวคิดการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ปัญหาของการบริโภค ทุนนิยม วิถีการผลิตเป็นตัวกำหนด บ้านที่อยู่ห่างจากตลาด เป็นชุมชนดั้งเดิม องค์กรภายในเป็นปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา คณะผู้บริหารเห็นปัญหาแต่ไม่รู้จะจัดการและหารูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม ก่อนการอนุมัติโครงการ

หลังอนุมัติโครงการ มีการคัดเลือกทีม โดยมีการคัดเลือกจากคนที่สนใจ และเคยทำงานร่วมกันมาก่อน สนใจที่จะเรียนรู้ ยืดหยุ่น โดยการประชุม

การพัฒนาทีม โดยการเสริมแนวคิด ผ่านการประชุม ผ่านการปฏิบัติจริง โดยการปูพื้นความคิด ส่งคนไปเรียนรู้ในเวทีต่างๆ กระตุ้นเตรียมการก่อนจัดเวที สรุปงานหลังการจัด

ผลที่เกิดขึ้น จากการทำงาน

- ความคิดของทีมเปลี่ยน จากงานไม่ใช่หน้าที่ เป็นภารกิจ
- ได้เครื่องมือในการวิเคราะห์ ที่รัฐไม่มี
- การลงชุมชน สร้างการยอมรับ การเรียนรู้สภาพชุมชนได้ ลดช่องว่างรำหว่างผู้บริหารกับชาวบ้าน
- จัดระบบการวิเคราะห์เป็นระบบขึ้น
- เปลี่ยนความคิดจากในการจัดการขยะ ที่ตนเองต้องเข้ามีวน์ร่วม

ข้อค้นพบจากการทำงาน

- การวิเคราะห์คน มีฐานมาก่อนทำให้การทำงานง่ายขึ้น
- การจัดระบบ วางคนให้เหมาะสมกับงาน มีการทดลองเพื่อเรียนรู้ มีความยืดหยุ่น
- สร้างสรรค์บรรยากาศการมีส่วนร่วม
- การทดลอง การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมงานกับหน่วยงานที่ทำงานใกล้เคียงกันช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ได้

วิธีการศึกษา

จัดประชุมผู้นำระดับตำบล

เวทีรณรงค์ทั้งตำบล โดยมีนศ มข ร่วมด้วย

สำรวจปริมาณขยะ

สัมภาษณ์ผู้นำ

จัดเวทีโสโดยมีการทำแนวคำถาม มีการแบ่งงานกันทำ

เวทีสรุปวิเคราะห์ผลการจัดเก็บข้อมูล

ดูงาน

จัดเวทีวิเคราะห์ระดับชุมชน

สิ่งที่ได้จากการวิจัย

กระบวนการทำงานของทีมที่ต้องค้นปัญหา

เปลี่ยนแนวคิดการทำงาน

มีการประชุมแบ่งโซนจัดระบบ บางบ้านตั้งธนาคารขยะโดยที่ไม่รอการวิจัย

มีภาคีร่วมมือในการจัดการพัฒนาชุมชน โรงเรียน อนามัย ชุมชน

พื้นที่ใกล้เคียงเอาเป็นแบบอย่างการทำงาน

อบต. ได้เครื่องมือในการทำงาน ใหม่

แนวทางดำเนินงานต่อ

อบต.ตั้งงบประมาณ หนุน ประกวดบ้านสะอาด

สื่อ ธนาคารขยะ ผักปลอดสาร กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ

อ.โกวิทย์ :

- แนะนำยาก ส่วนมากนำเสนอกระบวนการวิจัยเป็นหลัก 12 กิจกรรม ทั้งจัดเวที ประชุม สรุปงาน อธิบายการทำงาน

- รูปแบบการจัดการขยะ ที่เหมาะสม ซื้อรถ ถังขยะ โดยการมีส่วนร่วม หรือเปล่า อาจจะทำเป็น 2 แนว อาจจะเป็นแนวโชว์บ้านที่เด่น หรือรูปแบบการประชุมเป็นรูปแบบการจัดการขยะ หรือว่าการจัดการ โดย อบต. โรงเรียน วัด จัดการขยะอย่างไร จะใช้รูปแบบใดแน่ยังไม่ชัด

- บางตัวอย่างการจัดการขยไม่มีถังขยะ แต่ว่าสะอาด เขามีโมเดลอย่างไร มีถุงดำให้ครัวเรือน มีศูนย์อินเตอร์เน็ต ให้เล่นฟรี แต่ต้องมีการนำขยะที่คัดแยกมา7 ถุง รวมไว่ท่ะนาคารขยะ เล่นได้ 30 นาที เงินที่ได้จากการขายขยะนำไปเป็นทุน

- ในพื้นที่ยังไม่มีรูปแบบ จึงต้องใช้กระบวนการร่วม ซึ่งยังไม่แน่ใจว่าจะได้รูปแบบ

- การเขียนบันทึกกิจกรรมนั้นยังไม่ชัดเจน เป็นการเขียนรวมๆ ไม่ชัดเจนว่าจะทำอะไรอย่างไร .

- เสนอโมเดล 1.นำปัญหาที่ได้ แล้วนำผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันหาทางออก

2. บ้านปลอดพลาสติก ปิ่นโต

3. การสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ

- อบต.วางบทบาทตนเองทำอะไรบ้างต้องมาคิดทบทวน และสร้างการร่วมมือกับ อบต.อื่น

คุณ.....

- การจัดการขยะ อบต.ท้องถิ่นต้องเป็นตัวดูแลอยู่แล้ว
- รูปแบบยังมองเห็นทิศทางที่ชัดเจนไม่ได้
- สิ่งที่ได้ชัดเจนที่สุดคือการมีส่วนร่วม
- แต่รูปแบบยังไม่มีทิศทางที่ว่าอะไรคือรูปแบบ
- โครงการทั้ง แปดโครงการ นั้นก็ยังไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นรูปแบบ
- เป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ในข้อมูลเบื้องต้น การเน้นการกำจัดขยะในระดับครัวเรือน ยังไม่มีการกำหนดว่าเป็นเป้าหมายหลัก เพียงแต่ศึกษาเฉยๆ มีการเห็นด้วย ไม่จำเป็นต้องรถขยะ

อาจารย์ชูพักตร์

- ทีมนี้จะเห็นได้ว่าการใช้กระบวนการขับเคื่อนงานให้เกิดผลถึงฐานของชุมชนได้ และอาจจะเห็นระบบการทำงาน
- ถ้าเราบอกว่างานวิจัยเป็นฐานของเครื่องมือ ก็เห็นได้อย่างน่ายินดี
- แต่ถ้าดูโจทย์ปัญหาอาจจะยังไม่ชัดและข้อสรุปที่ตอบรูปแบบในการทำ

- จึงขอเป็นข้อเสนอแนะที่จะให้ทีมคิดต่อ
- กระบวนการก็ชัดเจน ที่มีกระบวนการให้สู่ที่ตั้งเป้าไว้

พี่หน่อย

- เราไม่มีคำตอบว่าการวิจัยส่วนท้องถิ่นคืออะไร
- สิ่งที่เกิดขึ้นคือเราพยายาม คิดตัวอย่างขึ้นมา แล้วตัดสินใจลงมือทำ แต่เพียงตอบปัญหาคนละประเด็น แต่เป็นความชอบธรรมที่ควรดำรงอยู่
- และถ้ามีรูปแบบที่ชัดเจน จะเป็นคำตอบที่แท้จริง แต่ที่แท้จริงกระบวนการมีส่วนร่วม รูปแบบอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องสำคัญ
- เห็นความตั้งใจ
- อยากให้กำลังใจ ว่าจริงๆแล้วรูปที่เกิดขึ้นนั้นเห็นชัดเจน แต่เหมือนว่าให้แต่ละหมู่บ้านคิดขึ้นคือรูปแบบที่ไม่ได้เกิดจากทีมวิจัย แต่เกิดจากชาวบ้าน เช่น การตั้งรางวัล ให้ว่าจะในโครงการ

พิธีกร

- กำหนดความอยากรู้
- เช่นรูปแบบการจัดการเป็นอย่างไร
- ตกลงแล้วทำอย่างไร คือถ้าเราอธิบายได้ เท่ากับว่าเราตอบคำถามโจทย์ และหารูปแบบได้
- การค้นหารูปทำอย่างไร ทำอย่างไร คือเราต้องตอบโจทย์ คือ รูปแบบอย่างไร นั้นคือโจทย์
- เราอธิบายกระบวนงานดี แต่ไม่อธิบายผลเลย ว่าเป็นอย่างไร ของทีมนี้ผลก็คือ รูปแบบเป็นอย่างไร เพราะโจทย์คือการหารูปแบบ การกำจัดขยะแบบมีส่วนร่วม
- ข้อมูลขยะเป็นข้อมูลพื้นฐาน
- วิธีการจัดการขยะเดิมเป็นอย่างไร ปัจจุบันเป็นอย่างไร ข้อมูลวัฒนธรรม เป็นอย่างไร เกี่ยวไหม
- การจัดการเบื้องต้นเป็นอย่างไร ที่ต้นทางเป็นอย่างไร ปลายทางเป็นอย่างไร
- ที่กำหนดว่าการสร้างธนาคาร ขยะ ต้องมีที่ไปที่มา ไม่ใช่ว่าเห็นเขาทำแล้วลอกมาเลย
- จุดอ่อน คือ ข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่พอ ในการวางแผนที่จะปฏิบัติงาน
- ตกลงแล้วคุณจัดการขยะได้ไหม แล้วใครมาร่วม และเห็นผลไหม และจัดการอย่างไร
- ตัวสำคัญ ข้อสังเกตจากรูปแบบแล้ว การปฏิบัติ คาดว่ามาจากฐานคิด มาจากอะไรกันแน่ แต่เห็นมีแต่การประชุม แต่ที่จริงมันน่าจะมากกว่าการประชุม ตรงนี้เป็นรูปแบบหนึ่งไหมในการสร้าง
- เวลาคิดวิเคราะห์ควรหาที่ตัวครัวเรือน เพราะอาจเป็นรากเง้า ในการหาปัญหาและการหาแนวทางการทำงานกับครัวเรือนในการจัดการขยะ อาจจะนำไปสู่ การกำจัดที่มีรูปแบบ เช่นการใช้ปิ่นโต หรือใบตอง เพราะย่อยสลายนำไปเป็นปุ๋ยได้

คุณอุทัย

- ก่อนที่จะทำการจัดการ ควรคิด ขยะมีสามกลุ่ม
- ขยะภาคการเกษตร ยี่สิบเปอร์เซ็นต์
- ขยะรีไซเคิล ห้าสิบ เปอร์เซ็นต์
- ขยะที่ต้องถูกจัดการ
- น่าจะเป็นประเด็นในการจัดรูปแบบได้
- ข้อมูลในหนองเรือ เยอะเกินไปที่ว่าวันหนึ่งสิบสามล้านตัน
- อย่าให้ความสำคัญกับว่าจะนำขยะมาเป็นเงิน

ป.ติ๋ง

- เชื่อว่าการวิจัยเป็นกระบวนการสร้างคน
- ธนาคารขยะเป็นการคุยในวงชาวบ้าน ไม่ใช่ว่าจะทำมาเอง เรามีการตั้งกลุ่ม ของชาวบ้าน ที่จะนำมาขาย
- การรณรงค์ประชาสัมพันธ์
- การกระตุ้นให้ชาวบ้านมีการจัดการ ขายได้ขาย เผาทำลาย ทำปุ๋ยได้ทำปุ๋ย
- งานวัฒนธรรมในการจัดการขยะ ให้หลวงพ่อประชาสัมพันธ์
- ชุมชนมีการเตียมชุมชนเอง
- การตั้งคำถามคือไม่ใช้แบบสอบถามแต่ใช้การเข้าหาด้วยตนเอง
- ปัญหาในตัวคือการตั้งว่ากึ่งเมือง กึ่งชุมชน แล้วยังค้นหาไม่เจอ
- และยังดึงผลออกมาไม่ได้

4.โครงการวิจัยสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบการจัดการขยะในพื้นที่ ต.บ้านกงและ ต.บ้านผือ อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

รองคณิต

ทำงานชิ้นนี้ได้ เจ็ดเดือนเศษๆ

สภาพปัญหาที่ผ่านมา ในระยะสี่ปีมามีแหล่งท่อง เที่ยวทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป

ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง ได้มีการหาปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาชนิด ที่มา

เพื่อศึกษาปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้น ของขยะ

เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดการ

เพื่อศึกษาการจัดการอย่างมีส่วนร่วม

เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

ประเด็นคำถาม อบต.จะมีการสร้างกระบวนการ.....?

ขั้นตอนการดำเนินงาน

.....

.....

วิธีการดำเนินงาน

ชี้แจงโครงการกับองค์กรชุมชน และยังไม่มีภาคี ให้ความสำคัญกับทุกองค์กร

ให้ผู้นำประกาศอีกครั้งหนึ่ง

มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ วิทยาเนื้อหา บันทึก สรุป

มีการเปิดเวทีให้ทุกคนได้เข้ามานำเสนอความคิดเห็น องค์กรต่างๆ องค์กรชุมชน องค์กรพัฒนา กลุ่มอาชีพ

และในการเปิดเสนอความคิดเห็นก็ยังไม่การบอกให้ซื้อรถ เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็น อย่างเป็นอิสระ

จึงทำการมองไม่ออกว่าจะทำอย่างไรมีกระบวนการอย่างไรต่อไป เพราะทีมงานเองก็ยังไม่ เข้าใจ

องค์กรชุมชนก็ได้คัดมาเป็นตัวแทน

ทางทีมได้คิดการประสานงาน เพื่อขอศึกษาดูงาน

ศึกษาสภาพปัญหาและเก็บข้อมูลชุมชน

ก็ได้ทำการเก็บวิเคราะห์ข้อมูล

ได้เปรียบเทียบความแตกต่างภายในครัวเรือนและหมู่บ้านว่ามีสภาพปัญหาที่แตกต่างอย่างไรกับบ้านบัวที่ไปดูงาน

ในเวที องค์กรได้แสดงความคิดเห็นว่า บทบาท ขององค์กรต่างๆ ที่มีในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วม บทบาทที่สำคัญ พระครู ผู้นำ อสม. สถานีอนามัย มีการคัดแยกขยะไว้เบื้องต้น

จัดเวทีสรุปผลหาการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทำให้เห็นถึงข้อมูลที่แท้จริง และได้มีการคิดหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน โดยให้ชุมชนเป็นคนหาแนวทางเองและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

จัดเวทีวิเคราะห์สภาพปัญหา ทางกลุ่ม องค์กรต่างๆ ได้ให้ความคิดที่ต่างกัน ได้นำมาวิเคราะห์หาทางเลือกในอนาคตว่าจะจัดรูปแบบอย่างไร เพื่อให้เกิดการยั่งยืน

การเก็บข้อมูลได้ข้อมูลพื้นฐาน

องค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วม

การสรุปบทเรียนมีการฝึกการเขียน

การเตรียมการวางแผนร่วมกัน

กิจกรรมการศึกษาดูงาน

มีการตั้งกฎเบื้องต้น

ในเบื้องต้นขอให้แต่ในแต่ละพื้นที่สามารถจัดการขยะในพื้นที่ตนเองได้ก็จะสามารถดำเนินไปได้ระยะหนึ่งแล้ว

ผลการศึกษาวิจัย

- ได้ข้อมูล
- ได้บทเรียนรู้ในการทงาน
- ระบบการทำงานร่วมกัน
- การคิดที่เป็นระบบ
- มีหัวใจสาธารณะมากขึ้น
- รู้ถึงการเพิ่มมูลค่าของขยะ
- หาแนวทางร่วมกันในการที่จะทำในอนาคตต่อไป
- รู้ปริมาณขยะที่แท้จริง

ข้อค้นพบ

การใช้เสียงตามสายมีส่วนที่เป็นรูปแบบหนึ่งในการที่จะเรียนรู้ร่วมกันและเป็นการกระตุ้นย้ำเตือนในการกำจัดขยะด้วยตนเอง

การดึงองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ชุมชนตื่นตัว

การจัดเวทีศึกษาดูงาน

การวิเคราะห์สรุปบทเรียนร่วมกัน

มีการเสนอแนะแนวคิดใหม่ นอกเหนือจากที่ผ่าน

อาจาย์โกวิท

บอกการค้นพบการดูงานเป็นอย่างไร

องค์กรชุมชนต้องไปสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้?

อะไรคือสิ่งที่เราไปสร้าง

รองคณิต

- ประสาน
- องค์ความรู้เดิม
- ภาคีการทำงานร่วมกัน
- การสร้างควรมีการให้ความสำคัญ โดยการเชิญเป็นราชบุคคลมาร่วมกิจกรรม ให้ลักษณะในการเปิดประเด็นแบบอิสระ

อาจารย์โกวิท

-การทำภาคี

ถามว่า ไปดูงานนี้มันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจริงใช่ไหม?

ท่านคาดหวังว่าจะได้อะไร

กระบวนการสร้างการเรียนรู้ทำอย่างไร

รองคณิต

มีการคุยกันเอง คือ ครูคุยกับครู อบต.คุยกับอบต. พระคุยกับพระ แต่เราชุมชนไปดูชมชนและเกิดแนวคิด ยังไม่ได้เปลี่ยนทัศนคติ ทันที แต่มีการนำมาวิเคราะห์หาผลก่อน

นายกจ่อย

การไปดูงานมันก็ไม่ได้เปลี่ยนไป แต่คณะที่ไปดูงานนำขยะมาทิ้ง เพื่อจะได้สร้างการเรียนรู้ของชาวบ้าน คือยังไม่รู้ถึงการแยกขยะ เพราะยังให้ขยะแบบผสมกันอยู่

นอกจากการเรียนรู้ของชาวบ้าน เห็นว่าการสร้างการเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ ถ้าจะเปลี่ยนกระบวนทัศน์ควรเปลี่ยนที่การลงมือทำ ศึกษาถึงจะสามารถเปลี่ยนได้

วิจัยเป็นเครื่องมือชิ้นใหม่ ให้กับ อบต.

พี่ อบตบ้านกง

คัดเลือกคนที่ไปดูงานคือดูคนที่มีใจในการไปดูต้องมีพลัง ไม่ใช่เลือกใครไปก็ได้

พี่อ๋อย

การมีส่วนร่วม มีผลกระทบที่สร้างต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไร งานวิจัยคือการสร้างคน

เป้าหมายที่ต้องการให้ทำวิจัยคือ การต้องการให้พัฒนาการคนดี ขึ้น การให้ความสำคัญกระบวนการมากกว่าผล ผลเป็นเรื่องรอง

เมื่อนำเสนอในเวทีใหญ่กว่านี้ งานวิจัยแบบนี้แตกต่างกับอย่างอื่นอย่างไร

เราต้องนำเสนอให้เห็นทั้งสองด้าน

วันนี้อาจจะสร้างความไม่ชัดเจน

ต้องพยายามสกัดความรู้ความเปลี่ยนแปลง ทำวิจัย หนึ่งถึงหกปี แล้วมันเกิดอะไรขึ้น

พี่ต้อย

ที่ผ่านมาเน้นกระบวนการส่วนร่วมแบบมีการรียนรู้

รูปแบบการจัดการขยะ เป็นการเริ่มต้นจาก อบต.

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ เป็นรูปแบบต่างๆเหล่านี้ทำให้เห็นกระบวนการเริ่มต้นในการทำงาน (โครงการของ ป.ติ๋ง)

การจัดการขยะพิษต้องลดอย่างไร จะสร้างกระบวนการอย่างไร ให้ชุมชนมีส่วนร่วม

อบต.บ้านเม็ง ปลัด

- มีความสนใจในระดับหนึ่งก็ต้องศึกษาจากผู้ที่ทำไปแล้ว
- เป็นที่ใกล้ชิดกับประชาชน

อบต.หัวงัว

.....บันทึกไม่ทัน

พิธีกร

- การเคลื่อนงานเป็นงานที่ต่างจากเดิมสองแบบ
- เน้นการมีส่วนร่วม
- ผ่านการวิจัย คือเก็บข้อมูล วิเคราะห์ วางแนวที่จะเคลื่อน
- คนทำงานก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลง อบต. ชาวบ้าน
- ตัวสำคัญ คือคนที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลยังไม่แน่นพอ และยังไม่รอบด้านในการวิเคราะห์
- แต่เราสามารถเก็บมาวิเคราะห์ได้อีก จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญของงานวิจัยท้องถิ่น
- ตัวข้อมูลต้องมีการเก็บเพิ่มและเก็บซ้ำ
- การวิเคราะห์มีการวิเคราะห์เชิงซ้อน
- โยงใยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในชุดกิจกรรมแต่ละทีลงไป

- ใช้ความรู้สึกจากภายนอกผสมผสานเข้าไป
- และขาดเรื่องภูมิปัญญา ในสมัยเดิมใช้การมีส่วนร่วมอย่างไร วิถีดั่งเดิมเป็นอย่างไร
- ซึ่งจะทำให้เค้ารู้ว่าสิ่งที่ทำมันมีดีอยู่

อาจารย์โกวิทย์

ภาพรวมงานชุด อบต.

- งานวิจัยเป็นที่ต้องเรียนรู้และสร้างการพัฒนาคนหรือศักยภาพ เพื่อเรียนรู้เรื่องราวต่าง
- ข้อสรุป คือ วันนี้เหมือนจะเป็นการพัฒนาตนเอง คือ อบต. เป็นเครื่องมือ
- ข้อเตือนสติในการทำวิจัย คือ เราเหมือนจะทึกทักไปกับข้อมูล ให้มันเข้มแข็ง
- ต้องให้มันเป็นไปตามธรรมชาติ เพราะงานวิจัยเป็นความจริง ไม่เป็นไปตามโจทย์ก็ตาม
- งานวิจัยอย่าสำรักข้อมูล
- ต้องแกล้งโง่ เอาชาวบ้านเป็นตัวตั้ง
- กระบวนการที่ทำมาดีมากในการสร้างการพัฒนาการ ดี เน้นการทำให้คนมีการเปลี่ยนแปลง
- เป้าหมายของ อบต.คือการจัดการของตนเองกับชุมชน
- เราต้องไปหาภาคี ทำกลุ่ม ขับเคลื่อนให้เป็นกระบวนการของชุมชน
- ความเป็นท้องถิ่นต้องสร้างกระบวนการให้เกิดขึ้นในชุมชน
- กลุ่มหนึ่งดูการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว
- กลุ่มสองดูที่เยาวชน เราต้องดูต้นแบบที่ต่างกันของเยาวชน
- เวทีตรงนี้ อบต.มาสร้างการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- การสร้างคนให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
- งานท้องถิ่นไม่ใช่งานที่ต้องคอยช่วยเหลือด้วยเงิน
- งานพัฒนาคือการสร้างคน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้มีปัญหาและสร้างคุณภาพคน
- การปรับเปลี่ยนวิธีคิดคน
- การที่จะพัฒนาเป้าประสงค์ เด็กและเยาวชน อบต. ต้องสนใจคน และมีรูปแบบอย่างไร
- งานปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นงานสร้างกระบวนการทุกภาคส่วนในท้องถิ่น
- อบต.ไม่ต้องคิดใหญ่คิดเล็กๆแล้วค่อยขยับขึ้นมา
- ประชาคม คือ องค์กรนอกส่วน อบต.มาช่วย อบต. เป็นส่วนที่มีสำนึกในการเข้ามาขับเคลื่อนชุมชนให้พัฒนาไป

- บทสรุป เห็นอนาคต ของ อบต. ว่าควรปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้นอกกรอบไม่ยึดติดกับระบบมาก และมีการพริกแพรงในการทำงาน
- การคิดนอกกรอบไม่ใช่ขัดขืนกฎกติกา แต่เป็นการคิดแล้วนำมาประยุกต์ใช้
- วิธีคิดนอกกรอบคือ การสร้างวิธีคิดใหม่
- คิดนอกกรอบที่เอื้อต่อเรา ไม่ผิดกฎระเบียบของ อบต.

ข้อสรุป

- ใช้กลวิธีใจล้อมป่าในการดูแลรักษาป่าโคกใหญ่
- หลังจากโครงการสำเร็จแล้วท่านสามา

พี่นักศึกษาปริญญาโท จาก อเมริกา

- โครงการที่หนึ่งตามกรอบเกินไป
- โครงการที่สองอยู่ในแข่ง
- ตกลงแล้วจะทำอย่างไรกันดี

อาจารย์โกวิทย์

- การนำเสนอข้อมูล อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ คือบูรณาการเข้าด้วยกันได้
- ที่ไม่ยึดกรอบ คือ การเขียนข้อมูลมันควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์
- งานวิจัยเชิงคุณภาพไม่ยึดติดส่วน หรือ บทมากเกินไป
- เช่น สถานการณ์ ปัญหาการเปลี่ยนแปลง
- พอท่านฉีกเป็นกรอบมันจะเป็นข้อมูลทั่วไป มันจะน่าเบื่อ
- ปัญหาเรื่องมันไม่ได้ให้อะไรเลย คือ ปัญหาเอามาแบบรวมๆ คือ ให้จัดกลุ่มสังเคราะห์ ส่วนที่มันแยกอยู่

พิธีกร อาจารย์บัญชร

ตั้งข้อสังเกตให้ มมส. เห็นคนที่ทำวิจัยเสร็จแล้วได้ความรู้อะไร

ถ้าเติมความรู้เข้าไปจะได้เป็นระดับมหาบัณฑิต

การสร้างคน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการทำวิจัย ทำแบบท้องถิ่น

ภาคผนวก ค ภาพการจัดกิจกรรม

ภาคผนวก ง บันทึกภาพการจัดเวทีรายงานความก้าวหน้า

ภาคผนวก ข ภาพการจัดกิจกรรม

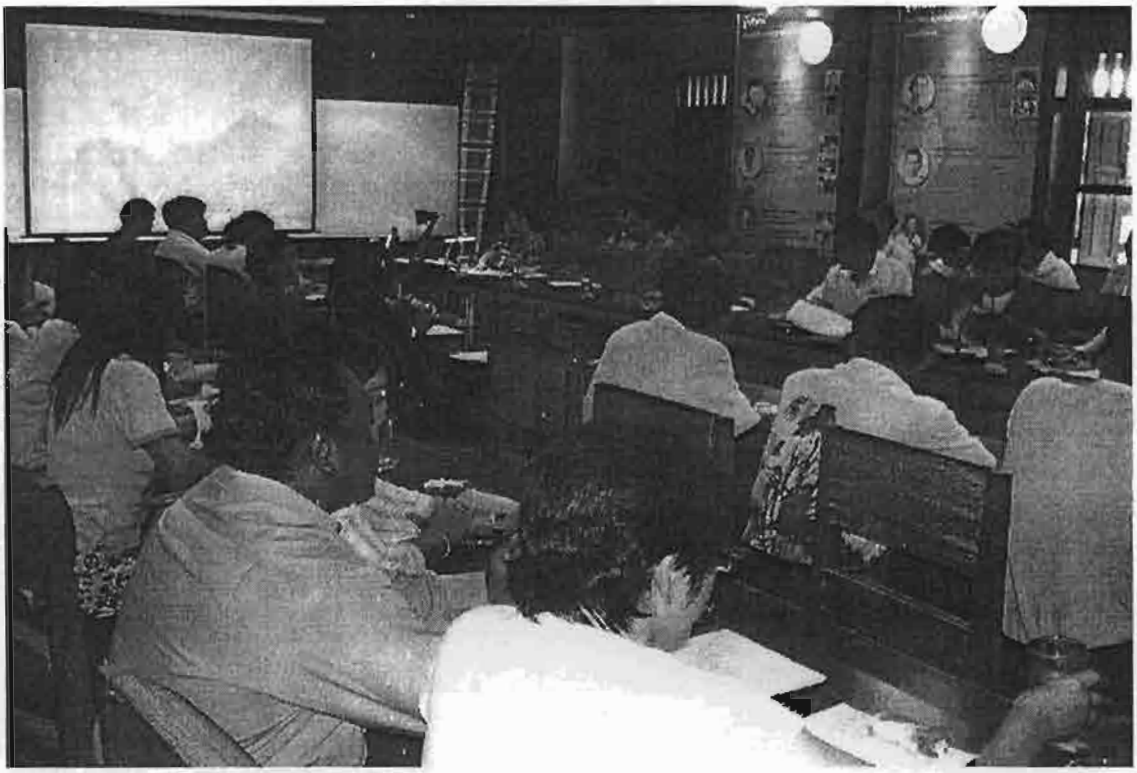

ภาพที่1 ผู้ประสานงานศูนย์ฯ กล่าวต้อนรับและชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดงาน

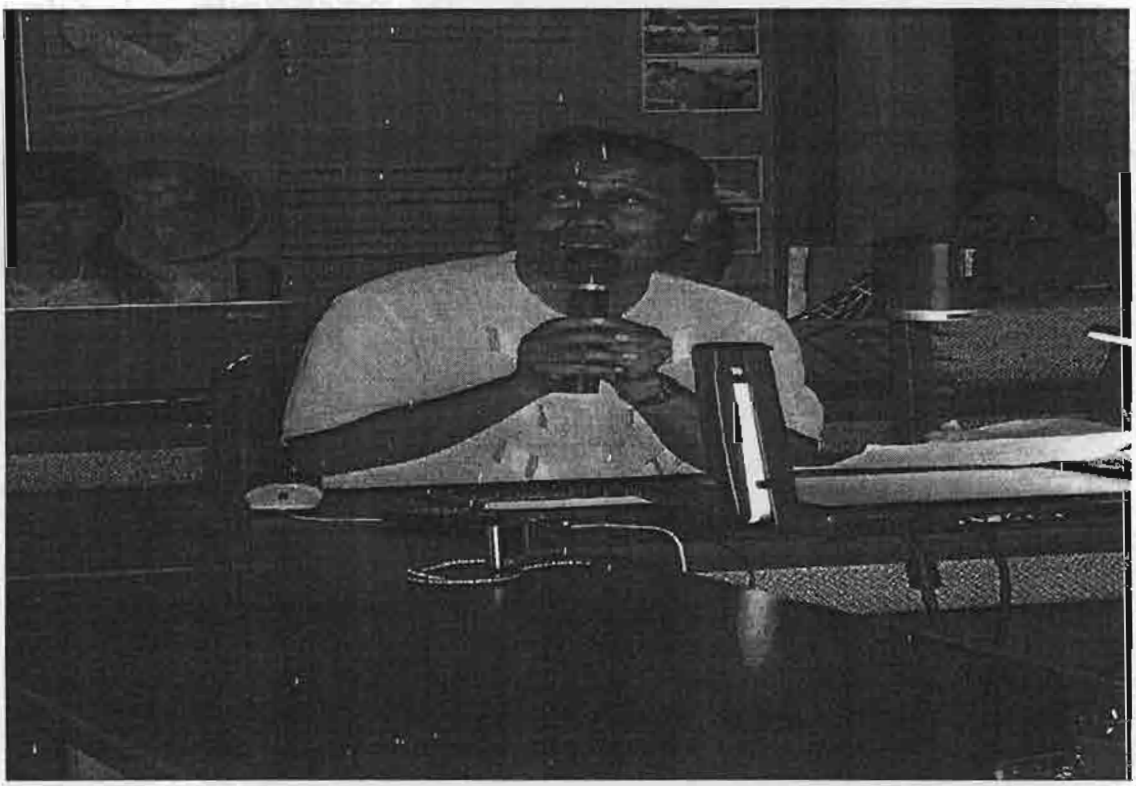

ภาพที่ 2 หัวหน้าโครงการวิจัยนำเสนอโครงการ

ภาพที่ 3 หัวหน้าโครงการวิจัยนำเสนอรายงานความก้าวหน้า

ภาพที่ 4 หัวหน้าโครงการวิจัยนำเสนอรายงานความก้าวหน้า

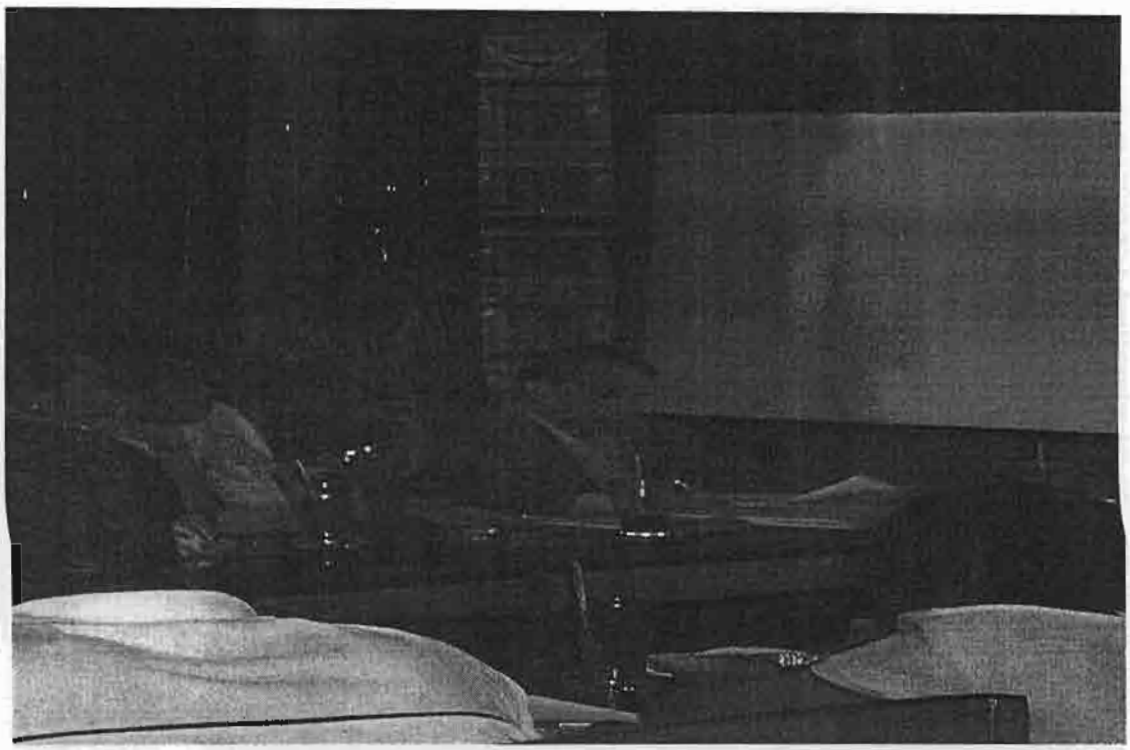

ภาพที่ 5 ดร. โกวิทย์ พวงงาม วิทยากรให้ข้อเสนอแนะ

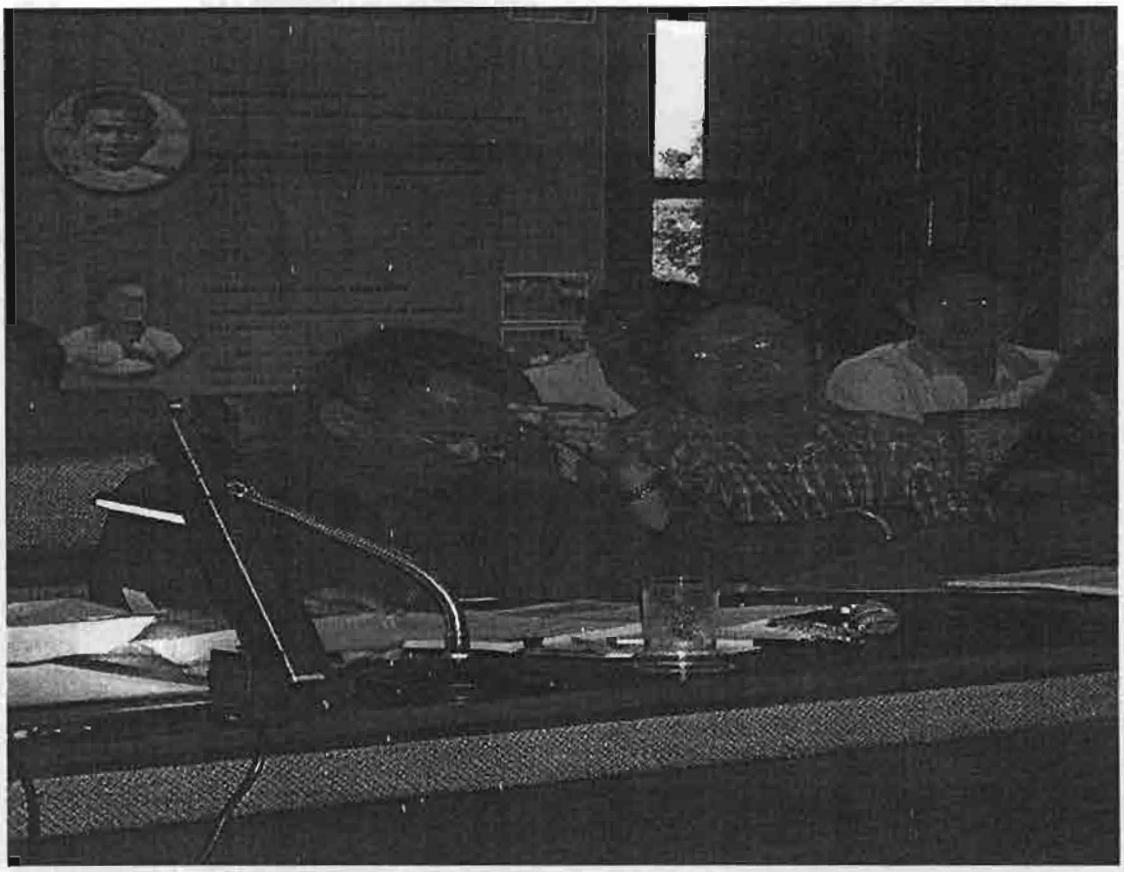

ภาพที่ 6 ดร. บัญชร แก้วส่อง วิทยากรให้ข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 7 บรรยากาศการแลกเปลี่ยนให้ข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 7 บรรยากาศการแลกเปลี่ยนให้ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ค แผ่นวิดิทัศน์การจัดกิจกรรม